Ազգ
Azg
armenian daily
28 ՅՈՒՆԻՍ 2000 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 119 (2087)

Հուլիսին տարածաշրջան կժամանեն համանախագահները

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 2-ին Բաքու կժամանի ամերիկյան պատվիրակությունը՝ Լեռնային Ղարաբաղի հարցով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահ Քերի Քեւինոյի գլխավորությամբ: Ինչպես հայտնեցին ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանության լրատվական բաժնից, ամերիկյան համանախագահին Բաքվում կմիանան Ռուսաստանի եւ Ֆրանսիայի համանախագահները: Ադրբեջանի պաշտոնյաների հետ հանդիպումներից հետո համանախագահները կմասնակցեն Ղազախի մոտակայքում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ սահմանի վերահսկողության աշխատանքներին: Այնուհետեւ պատվիրակությունը կմեկնի Ղազախ, կմասնակցի հրադադարի ամրապնդումը կարեւորելու եւ վստահություն հաստատող միջոցառումներ իրականացնելու սահմանային գործողություններին:

Պատվիրակությունը մեքենայով կհատի սահմանը դեպի Հայաստան եւ ուղղաթիռով կմեկնի Ստեփանակերտ՝ Լեռնային Ղարաբաղի իշխանությունների հետ հանդիպելու համար: Հուլիսի 4-ին պատվիրակությունը Ղարաբաղից կժամանի Երեւան:

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Եվրոպայի նախադուռը

Թեեւ Հայաստանում գործող մի շարք դիվանագիտական առաքելություններ անհավանական են համարում մեր երկրի անմիջական ընդունվելը Եվրախորհուրդ, սակայն մեր խորհրդարանականների ոգեւորությունը վարակիչ է՝ այսօր, հունիսի 28-ին, ժամը այսինչին, Հայաստանն անդամ կդառնա 41 անդամ ունեցող եվրոպական այդ մեծ ընտանիքին: Հուսանք եւ մի քանի ժամ եւս համբերենք:

Մինչ այդ, սակայն, չմոռանանք, որ Եվրախորհուրդն ինքնին ամենեւին էլ մեծազդեցիկ կառույց չէ: Նույնինքն հիմնադիր անդամներից շատերի տեսակետով այն ընդամենը եվրոպական ջրով լցված մի ավազան է, որի մեջ իրենք փորձում են լողալ սովորեցնել, ավելի ճիշտ՝ լող տալու կանոններ սովորեցնել նորահաս ձկներին: Այդ կառույցը, բացի անդամությունից զրկելուց, չունի ազդեցիկ որեւէ լծակ, դեռեւս լուծում չի տվել որեւէ կոնֆլիկտային իրավիճակի, չի կիրառել տնտեսական կամ այլ սանկցիաներ որեւէ երկրի դեմ: Ընթացիկ բնորոշմամբ՝ վախազդեցիկ, նույնիսկ ազդեցիկ չէ:

Այնուամենայնիվ, Եվրախորհուրդն իրավամբ համարվում է Եվրոպայի նախադուռը. եվրոպական կարեւոր որեւէ կառույց թափանցելու համար մերձեվրոպական երկրները պետք է անցնեն այդ դռնով: Իսկ դա քիչ բան չէ:

Ու սակայն, այդ նախադռնից ներս մտնելը առաջին հերթին մեզ է անհրաժեշտ: Ժողովրդավարությունը, մարդու իրավունքների հարգումը յուրօրինակ խաղի կանոններ են նաեւ: Եվ ինչպես յուրաքանչյուր խաղի պարագայում, խաղացողներից պահանջվում է հարգել այդ կանոնները, այլապես կհետեւի պատիժը, ընդհուպ՝ խաղադաշտից հեռացվելը: Ուրեմն, դա նաեւ կամավոր մասնակցության սկզբունք է ենթադրում:

Պատրա՞ստ ենք մասնակցելու խաղին, ենթարկվելու նրա կանոններին: Պաշտոնական Հայաստանն ասում է՝ այո: Ժողովուրդն ասում է՝ պատրաստ չենք, բայց ուզում ենք մասնակցել: Եվ այստեղ նախադռան առաջ կանգնած հսկիչների համար ժողովրդի ցանկությունն է կարեւորը: Նրանք շատ լավ գիտեն պաշտոնյաների սանձարձակության, փառասիրության եւ մյուս նկրտումների մասին: Գիտեն նաեւ մեր (ան)պատրաստ լինելու չափի մասին: Սակայն հաշվի առնվողը ժողովրդի ձգտումն է: Մենք ուզում ենք խաղալ ժողովրդավարության կանոններով, մարդու իրավունքների եւ արդարության օրենքներով: Դա՛ է էականը:

Անկախ այն բանից, թե Հայաստանը Եվրախորհուրդ կմտնի այսօր թե վաղը, ժողովրդի այդ ազնիվ ցանկությունն է գերիշխելու, ուշ կամ կանուխ: Եվ նախադռնից ներս մտնող մեր իշխանավորները նույնպես գիտակցելու են դա: Ուշ կամ կանուխ:

ԱՄՆ

Գորն անձամբ է շահագրգռված Հայաստանի կայունությամբ

ՀՀ նախագահի Ռոբերտ Քոչարյանի հանդիպումները

Հունիսի 26-ին նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը Վաշինգտոնում այցելել է Արլինգտոնի գերեզմանատուն, որտեղ ամփոփված են տարբեր պատերազմների մասնակից ավելի քան 260.000 ամերիկացի զինվորների աճյուններ: Հանդիսավոր արարողության ժամանակ նախագահը ծաղկեպսակ է դրել Անհայտ զինվորի հուշարձանին եւ այցելել Ջոն Քենեդիի գերեզմանին:

Նույն օրը Ռոբերտ Քոչարյանն այցելել է նաեւ Ամերիկայի հայկական համագումարի նախաձեռնությամբ Վաշինգտոնի կենտրոնում վերջերս գնված՝ Հայերի ցեղասպանության թանգարանի շենք: Սպիտակ տնից ոչ հեռու գտնվող այդ շենքը վերանորոգումից հետո կդառնա Ցեղասպանության զոհերի հիշատակը հավերժացնող հաստատություն եւ հետազոտական աշխատանքների կենտրոն: (**«Ազգ»**ը այդ մասին գրել էր դեռեւս մարտ ամսին):

Ելույթ ունենալով հայ համայնքի, հայկական կազմակերպությունների, ամերիկյան վարչակազմի եւ Կոնգրեսի, հրեաների Ողջակիզման թանգարանի ներկայացուցիչների առջեւ, նախագահ Քոչարյանը մասնավորապես նշել է, որ Հայոց ցեղասպանության ճանաչման խնդիրը միայն հայ ժողովրդի խնդիրը չէ, այն անհրաժեշտ է բոլորին՝ հետագայում որեւէ այլ տեղ մարդկության դեմ նման ոճրագործությունները կանխելու համար: Կարեւորելով ամերիկահայ համայնքի մեծ դերն այս հարցում, Ռոբերտ Քոչարյանն ընդգծել է, որ Հայաստանը, որպես պետություն, հետամուտ է լինելու Ցեղասպանության ճանաչման խնդրին: Այն ունի միջազգային թե՛ բարոյական, թե՛ քաղաքական նշանակություն:

Հունիսի 26-ին նախագահը հանդիպում է ունեցել ԱՄՆ-ի Արտասահմանյան մասնավոր ներդրումների կորպորացիայի / OPIC / նախագահ Ջորջ Մունոզի հետ եւ քննարկել Հայաստանում ամերիկյան գործարարների կողմից իրականացվող ներդրումների պաշտպանվածության, ամերիկյան ներդրումների խթանման հետ կապված հարցեր: Երկուստեք փաստվել է, որ անհրաժեշտ է մեծացնել ԱՄՆ-ի օժանդակությամբ Հայաստանում իրականացվող ծրագրերի թիվը:

Հունիսի 26-ին նախագահի հանդիպումներից ամենակարեւորը ԱՄՆ փոխնախագահ Ալբերտ Գորի հետ էր: ԱՄՆ փոխնախագահը շեշտել է, որ ԱՄՆ կառավարությունը եւ անձամբ ինքը շահագրգռված են Կովկասում, մասնավորապես Հայաստանում կայունության պահպանմամբ եւ երկարատեւ խաղաղության հաստատմամբ:

Ռոբերտ Քոչարյանը Ալբերտ Գորին ներկայացրել է ԼՂ հակամարտության կարգավորման ներկա փուլի քայլերը, անդրադարձել է Հայաստանում իրականացվող բարեփոխումների հիմնական ուղղություններին եւ կարեւորել հայ-ամերիկյան աշխատանքային խմբի գործունեությունը, նշելով, որ այն ստեղծվել է ԱՄՆ փոխնախագահի առաջարկությամբ: Նախագահը գոհունակություն է հայտնել խմբի աշխատանքների կատարողականով, եւ մայիսին Երեւանում տեղի ունեցած հանդիպման արդյունքները գնահատել է դրական:

Հանդիպման ժամանակ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել, որ աշխատանքային խումբը առաջիկա ամիսներին եւս մեկ նիստ կգումարի եւ կճշտի մոտ ապագայում ձեռնարկվելիք քայլերը: Անդրադարձ է եղել Հայաստանում իրականացվող բարեփոխումներին եւ տնտեսությունը խթանելու նպատակով ձեռնարկվող նախաձեռնություններին: Փոխնախագահ Գորը նշել է, որ ԱՄՆ-ը կանի ուժերի ներածին՝ Հայաստանին օգնելու համար:

Երեկ Սպիտակ տանը նախագահ Քոչարյանը հանդիպում ունեցավ նախագահ Բիլ Քլինթոնի հետ:

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

«Գրանդ տոբակոյի» համբերության բաժակը լցվում է.....

Եթե չկատարվեն նրա պահանջները, հոլստեյնները գործարանը կդադարեցնի աշխատանքն ու ծխախոտի մթերումները

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Երեկ «Գրանդ տոբակո» հայ-կանադական ՀՁ-ն հանդես եկավ սենսացիոն հայտարարությամբ. ըստ գործարանի տվյալների, ներկայումս Հայաստանի շուկայում իրացվող ծխախոտի մոտ 40 տոկոսը մաքսանենգ ճանապարհով է մուտք գործում Հայաստան, բացի դրանից, ավելացել են կեղծ արտասահմանյան սիգարետների (մասնավորապես՝ «Marlboro»-ի) ծավալները: Դրա հետ մեկտեղ՝ զգալիորեն նվազել է տեղական արտադրության ծխախոտի իրացումը: «ԳՏ» մասնագետները տարեվերջին կանխատեսում են բյուջեի մուտքերի խայտառակ վիճակ եւ պահանջում երկրի իշխանություններից համապատասխան միջոցներ ձեռք առնել պատժելու մեղավորներին: Իսկ եթե չկատարվեն իր պահանջները, հնարավոր է, որ ձեռնարկությունը դադարեցնի եւ՛ աշխատանքը, եւ՛ ծխախոտի մթերումները մոտ 30 հազ. գյուղացիներից:

Տես # էջ 3

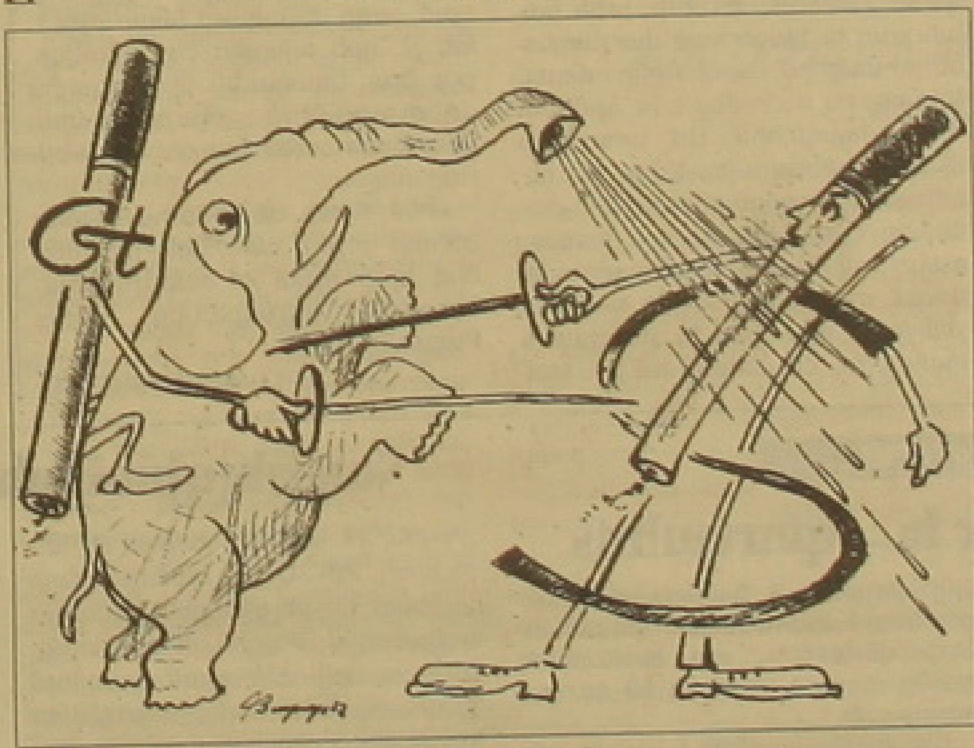

ԼՂՀ. Մահափորձի նախաքննությունն ավարտվեց

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նախատեսված ժամկետում ավարտվեց մարտի 22-ին Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ մահափորձի փաստի առթիվ քրեական գործի նախաքննությունը: ԼՂՀ գլխավոր դատախազության հաղորդման համաձայն, ներկայումս ընթանում է ծանոթացում գործի ընդհանուր նյութերին, որոնք հիմնավորված են փորձաքննական եզրակացություններով եւ այլ անհրաժեշտ փաստաթղթերով: Նախատեսվում է 15 հատորից բաղկացած գործը դատարանին հանձնել հուլիսին:

Մրցանակներ երեւանյան կոնյակներին

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 21-23-ը Սանկտ-Պետերբուրգում անցկացված «Գինիների եւ օղիների պետերբուրգյան տոնավաճառ-2000» մասնագիտացված ցուցահանդեսում ներկայացված Երեւանի կոնյակի գործարանի (ԵԿԳ) ներկայացրած 3 ապրանքատեսակները արժանացել են մեդալների եւ պատվավոր դիպլոմների: Ինչպես տեղեկացրեցին ԵԿԳ լրատվական ծառայությունից, ցուցահանդեսի շրջանակներում կազմակերպված համտեսման մրցույթին «Ախթամար» կոնյակը (թնդությունը 10 տարի) արժանացել է պատվավոր դիպլոմի, «Նաիրի» կոնյակը (20 տարի)՝ Մեծ ոսկե մեդալի եւ պատվավոր Գրան-պրի դիպլոմի, իսկ «Տոնականը» (15 տարի)՝ ոսկե մեդալի:

Հայաստանը սուրճ է «արտահանում»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թբիլիսիի մոտակայքում հունիսի 27-ին կանգնեցվել են 3 բեռնատարներ, որոնք մաքսանենգ ճանապարհով Հայաստանից 5 տոննա սուրճ են տեղափոխել: «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդման համաձայն, այս մասին հայտնել է Վրաստանի մաքսային դեպարտամենտը: Մեքենաները Վրաստան են մտել՝ շրջանցելով սահմանային ու մաքսային անցակետերը:

ՄԻՋԱԴԵՊ

Հայաստան-Իրան՝ 1:1

Դիվանագիտական խաղը շարունակվում է

Վստահելի աղբյուրներից **«Ազգը»** տեղեկացել է, որ երկու օր առաջ Նորդուզ-Մեղրի հայ-պարսկական սահմանագլխին անախորժ միջադեպ է տեղի ունեցել: Հույս ունենանք՝ վերջինը, քանզի դիվանագիտությունը ֆուտբոլ չէ, եւ մի կողմի հաղթանակը չի նշանակում մյուս կողմի պարտություն: Տանուլ են տալիս երկու կողմերը հավասարապես, մանավանդ, երբ խաղի մասնակիցները տարածաշրջանում ռազմավարական երկու դաշնակից եւ բարեկամ պետություններն են՝ Իրանն ու Հայաստանը:

Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում ՀՀ դեսպան Գեղամ Ղարիբջանյանը Թեհրանից Երեւան վերադառնալու ճանապարհին, Մեղրիի մաքսային կետում՝ իրանական հատվածում, շուրջ վեց ժամ «պահվել» է՝ փաստաթղթերի անճշտությունների պատճառաբանությամբ: Դեպքն իրոք արտառոց է, իր արտառոցությամբ էլ նման վերջերս «Զվարթնոց» օդանավակայանում ՀՀ-ում Իրանի դեսպան Մոհամադ Ֆարհադ Քոլեյնիի հետ տեղի ունեցած անախորժ միջադեպին: Հուսանք, որ պրն Ղարիբջանյանի հետ կատարվածը թյուրիմացություն է եւ կապ չունի պրն Քոլեյնիի հետ տեղի ունեցածի հետ, իրանական կողմի պատասխանը չէ:

Մեր աղբյուրի տեղեկատվության համաձայն՝ Գեղամ Ղարիբջանյանին ուղեկցել են վեց իրանահայեր, եւ անախորժ միջադեպը որեւէ կապ չունի այդ իրանահայերի «փաստաթղթերի անճշտությունների» հետ: Դիվանագիտական մեկ այլ աղբյուր **«Ազգին»** տեղեկացրեց, թե խնդիր է եղել դեսպան Ղարիբջանյանին ուղեկցող վեց իրանահայերի հետ, եւ դեսպանը փորձել է սահմանապահ իրանցիների հետ պարզել խնդիրը:

Մենք հարցի կապակցությամբ դիմեցինք ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ կապերի վարչություն, որը մեզ տրամադրեց հետեւյալ պարզաբանումը. «Ձեր տեղեկատվությունը չի համապատասխանում իրականությանը: Դեսպան Ղարիբջանյանի եւ իրանցի սահմանապահների միջեւ որեւէ խնդիր չի ծագել»:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ԱԶԳ

ընթացիկ

«Իմ վարչապետության օրոք 1993-96 թթ., հանրապետությունն ապահովել եմ լույսով, ընդունել եմ 15 հազարանոց բանակ, հասցրել եմ 70 հազարի, հացի 4 կիլոմետրանոց հերթերը մեկ տարում վերացրել եմ», էներգետիկ չարաշահումներն ուսումնասիրող ՀՀ ԱԺ հանձնաժողովի օրերս հրապարակած զեկույցին ի պատասխան հրավիրած մամլո ասուլիսում երեկ իր վարչապետության հանրապետությանը բերած ֆանտաստիկ օգուտի մասին էր խոսում «Ազատություն» կուսակցության նախագահ Հրանտ

թյունում, իրենց իսկ սցենարով գործին ընթացք տան»: Այնուամենայնիվ, եթե մեղադրանքներ կան, մեղավորներ կան, պետք է դիմել դատարան, կոչեց նախկին վարչապետը: Ինքը պրն Բագրատյանը երեկ առավոտյան արդեն 3 հայց է ներկայացրել դատարան՝ գրպարտանքի մեղադրանքով Արշակ Սադոյանի, Դավիթ Լոքյանի եւ «Հայոց աշխարհ» օրաթերթի դեմ: Հայցը պրն Բագրատյանը պատճառաբանեց իր հասցեին հեռուստաեթերից եւ նույն օրաթերթից հնչեցրած իր անհիմն մեղադրանքներով: Հ. Բագրատյանը

նեմ ինչպես են սրանից հետո սրանք գազ ներկրելու հանրապետություն»: Նախկին վարչապետը կոչեց նաեւ Հայաստանում առկա միջազգային ինստիտուտների, դեսպանատների ուշադրությունը հրավիրել այն փաստի վրա, որ անգամ իր խոսքն արտահայտելու հնարավորություն չեն տալիս, չնայած պրն Բագրատյանին առաջարկվել է ՀԱՀ-ի «1 լուր» ծրագրով հանդես գալ, բայց նա չի պատրաստվում 5 րոպեում պարզաբանել նման լուրջ մեղադրանքները: Պրն Բագրատյանը հատկապես անխնա էր ԱԺՄ-ի եւ ՀՅԴ-ի

ԽԱՎԱՐԻ ԱՍՊԵՏՆԵՐ

«Եթե այսպես շարունակվի, 90-ականների մութը վերադառնալու է»

Ասք էներգետիկ ոլորտում գործած իր հրաշքների մասին՝ ըստ Հրանտ Բագրատյանի

Բագրատյանը:

Պրն Բագրատյանը նշեց, որ եթե անգամ մազութի ներկրման հետ կապված խախտումներ կան, ապա դրանք վերաբերում են ներկա իշխանավորներին: Հենվելով վերոհիշյալ զեկույցին պատասխանող հակազեկույցին (խոսքը օրերս «Առավոտ» օրաթերթում հրապարակված «21-րդ դարի» եւ «Ազատության» վերլուծաբանների ուսումնասիրության մասին է) պրն Բագրատյանը հավաստեց, թե հնարավոր խախտումները եղել են 825 հազար դոլար՝ 1990-1991 թթ. վարչապետ Վազգեն Մանուկյանի, 65 հազար դոլար՝ 92-ին վարչապետ Խոսրով Հարությունյանի, 131 հազար դոլար՝ 1993-1996 թթ. վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի, 1,5-4,83 մլն դոլար՝ 97 թ. վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի, 98 մլն դոլար 1998 թ. Արմեն Դարբինյանի օրոք: Իրեն վերաբերող հատվածն էլ պրն Բագրատյանը «մաքրեց» թվերի աներեւակայելի հոսքով, հանումներով ու գումարումներով: Ինչպես, ասենք՝ 1992-ին Ռուսաստանից Հայաստան հասած մազութը պակասել է 68 տոննայով: Հիմա Բագրատյանն ի՞նչ անի, որ ներկաները հաշվի չեն առնում ճանապարհի կորուստները եւ այլն: Պրն Բագրատյանը վստահ է, որ ԱԺ հանձնաժողովի զեկույցը՝ «բլեֆը», ինչպես նա անվանեց, ընթացք չի ունենա, քանզի «Բավարար փաստեր չունեն, որպեսզի իրենց իսկ դատարանում ու դատախազու-

ցավով նշեց, որ ինքն իր թանկագին ժամանակը, ինչը պիտի ծախսեր գիտական գործունեության վրա, ստիպված է վատնել նման կերպ, «բայց չեմ լռի, ես պատիվ ունեմ»: Այստեղ պրն Բագրատյանը եւս մեկ անգամ գնահատեց իր վարչապետությունը որպես մթի վերացման եւ մի շարք ռեֆորմների ժամանակաշրջան: «Ես ատոմային տնտեսություն եմ ստեղծել, վերաբացել եմ ատոմակայանը: Սա աննախադեպ փաստ է ողջ աշխարհում»: Իսկ ՀՀ ԱԺ հանձնաժողովի հայտնի զեկույցը, ըստ պրն Բագրատյանի, պատվիրված է երկրի բարձրագույն ղեկավարության կողմից՝ շեղելու ժողովրդի ուշադրությունը իրենց ստեղծած ճգնաժամային վիճակից, նաեւ այն պատճառով, որ «այս հիվանդ, տգետ իշխանավորները» չեն կարող հանդուրժել այնպիսի «լուսավոր» գործունեություն, ինչպիսին՝ նախկին վարչապետինն է: Չնայած բազում պիտակներին, որոնք պրն Բագրատյանը հնչեցրեց ներկա իշխանավորների, իրեն նախորդած եւ հաջորդած վարչապետների հասցեին, նա մի քանի անգամ կրկնեց, թե ուժի մեջ է իր դիմումը ՀՀ նախագահին՝ ԱԺ արտահերթ նիստ գումարելու եւ Ազգային հեռուստատեսության տնօրենին՝ 3-ժամանոց եթեր տրամադրելու համար, որտեղ պրն Բագրատյանը պատրաստվում է պարզաբանումներ տալ: «Ես չեմ պաշտպանվում եւ չեմ պաշտպանվելու, ես մեղադրում եմ, տես-

նկատմամբ՝ այս «անարդարության» մեջ բարձրագույն ղեկավարության հետ նաեւ նրանց մեղադրելով, եւ պահանջեց նրանց ինքնալուծարումն ու հեռացումը քաղաքական ասպարեզից: Այլապես նշված բոլոր ուժերը ՀՀ նախագահի հետ կործանում են այս պետությունը: «Այս զեկույցով նրանք ատելություն են սերմանում ժողովրդի մեջ ոչ թե դեպի Բագրատյանը, ոչ թե դեպի նախորդ ռեժիմը, այլ դեպի պետականությունը, նրանք չգիտեն պետականության հարկը»: Պրն Բագրատյանն իր խոսքում մի քանի հետաքրքիր արտահայտություն արեց, ինչպես, «երբ մենք գանք իշխանության», «միեւնույն է, դուք իմն եք, վաղ թե ուշ իմն եք լինելու՝ իմ հանրապետության քաղաքացիները»: Այն հարցին, թե նրանք՝ նախկինները, արդյոք պատրաստվու՞մ են հեղափոխությամբ վերադառնալ, որ նա այդպիսի մտքեր է հայտնում, պրն Բագրատյանը պատասխանեց, թե հեղափոխություն չեն պատրաստում, բայց վերադարձ հնարավոր է: Թե չէ, եթե այսպես շարունակվի, ըստ նրա, կդադարեն միջազգային օգնությունները Հայաստանին, մասնավորապես նա շեշտեց «Եվրաբանկը»:

«Ինձ պիտի արածներիս համար հերոսի կոչում շնորհեին, իմ շնորհիվ այսօր ունենք 24 ժամ էլեկտրաէներգիա», եզրափակեց Հրանտ Բագրատյանը:

ԱՆԻԹԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանի եւ Ուկրաինայի միջեւ անանցագրային ռեժիմը պահպանվում է

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍԻ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: 1992 թվականին Բիշքեկում ստորագրված ԱՊՀ երկրների քաղաքացիների անայցագրային տեղաշարժման մասին համաձայնագրին Ռուսաստանի մասնակցությունը դադարեցնելու հնարավորության մասին ՌԴ ԱԳՆ հայտարարության կապակցությամբ հայկական լրատվամիջոցներում արտահայտվում է որոշակի անհանգստություն, որ հնարավոր է այցագրային ռեժիմ մտցվի ԱՊՀ այն երկրների կողմից, որոնցում ապրում է բազմաքանակ հայկական համայնք: Ուկրաինայում, միայն պաշտոնական տվյալներով, ապրում է մոտ 200 000 հայ: Ինչպես հայտնեցին Հայաստանում Ուկրաինայի դեսպանությունից, քանի որ Ուկրաինան չի ստորագրել Բիշքեկի համաձայնագիրը, այցագրային ռեժիմին վերաբերող բոլոր հարցերը կարգավորվում են միայն երկկողմ պայմանավորվածություններով: Հայաստանի հետ հարաբերություններն այդ հարցում կարգավորվում են 1999 թ. հոկտեմբերին Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Վարդան Օսկանյանի Կիեւ կատարած այցի ժամանակ ստորագրված համաձայնագրով, որում նախատեսված է անայցագրային ռեժիմ: Ներկայումս այդ համաձայնագիրը գտնվում է երկու երկրների խորհրդարաններում՝ վավերացման փուլում:

Հայաստանի դեսպանը հավատարմագրվեց Իսպանիայում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 27-ին Իսպանիայում Հայաստանի արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Էդուարդ Խոջայանը (նստավայրը՝ Երեւան) Մադրիդում իր հավատարմագրերն է հանձնել Իսպանիայի թագավոր Խուան Կառլոս Առաջինին: Ինչպես ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչությունից, արարողությունից հետո կայացած զրույցի ընթացքում կողմերը քննարկել են Հայաստան-Իսպանիա հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները: Զրուցակիցներն արծարծել են երկկողմ շփումներն ակտիվացնելու, դրանց առավել գործնական բնույթ հաղորդելու հարցը: Դեսպան Խոջայանը Խուան Կառլոս Առաջինին ներկայացրել է Հայաստանի արտաքին քաղաքականության եվրոպական ուղղությունը:

ԼՂՀ նորընտիր խորհրդարանի առաջին նիստը՝ հուլիսի 5-ին

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 27-ին ԼՂՀ խորհրդարանի խոսնակ Օլեգ Եսայանը ստորագրել է որոշում, ըստ որի հուլիսի 5-ին կգումարվի հանրապետության երրորդ գումարման Ազգային ժողովի առաջին նիստը: Պատգամավորների գրանցումը կսկսվի նույն օրն առավոտյան ժամը 10-ին: Խորհրդարանի առաջին նիստին, համաձայն կանոնակարգի, կհրավիրվեն ԼՂՀ նախագահի եւ կառավարության աշխատակազմերի ղեկավարները, հանրապետության Գերագույն դատարանի նախագահը եւ գլխավոր դատախազը, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի անդամները, Հայ առաքելական եկեղեցու Արցախի թեմի առաջնորդը, Ազգային ժողովում ներկայացված հասարակական-քաղաքական կազմակերպությունների ղեկավարները, լրագրողներ: 33 տեղից բաղկացած ԼՂՀ Ազգային ժողովի ընտրությունները կայացել են հունիսի 18-ին՝ ավելի քան 100 դիտորդների եւ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Մշակվում է ԼՂՀ ջրամատակարարման ծրագիր

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հրատապ խնդիրներից մեկն է մնում Լեռնային Ղարաբաղի համար հանրապետությունը խմելու եւ ոռոգման ջրով ապահովելը: Ռազմական գործողությունների արդյունքում Ղարաբաղի տարածքում ԼՂՀ ոռոգման համակարգի մեծ մասը ավերվել է: ԼՂՀ կառավարության կողմից մշակվել է հատուկ ծրագիր, որ նախատեսում է 5-6 ջրամբարների շինարարություն, որոնք կապահովեն նաեւ բնակավայրերի եւ, առաջին հերթին, Ստեփանակերտի շուրջօրյա ջրամատակարարումը: Մասնավորապես, ԼՂՀ մայրաքաղաքից ոչ հեռու ծրագրվում է կառուցել խոշոր ջրամբար մինչեւ 4 մլն. խոր. մետր ծավալով, որը հնարավորություն կտա խմելու ջրով լիովին ապահովել քաղաքի բնակչությանը: Այսօր ԼՂՀ կառավարությունը հատուկ ուշադրություն է դարձնում Ասկերանի շրջանին: Ոռոգման հետ կապված հարցերի լուծման համար այս տարի նախատեսված է հատկացնել մոտ 23 մլն. դրամ, ինչը թույլ կտա ջրով ապահովել լրացուցիչ 1,8 հազ. հեկտար հողատարածություն: Այդ դեպքում ոռոգվող հողահանդակների մակերեսը շրջանում կգերազանցի 5 հազար հեկտարը:

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏԱՐԱՆ

Անցումներ՝ մաքուր եւ... զարշահոտ

Հարգելի խմբագրություն

Ձեր թերթի ս. թ. հունիսի 21-ի Նաիրա Պողոսյանի «Քաշքռուկ՝ կանգառի բացակայության պատճառով» թղթակցությունում նշվել է, որ Նոր Նորքի շուկայի դիմացի գետնանցումը չի մաքրվում, եւ զարշահոտություն է:

Երեւան քաղաքի թվով 24 ստորգետնյա հետիոտն անցումների, այդ թվում նաեւ նշվածի սանմաքրման եւ աղբահանության աշխատանքները ս. թ. հունիսի 1-ից իրականացնում է Երեւանի քաղաքապետարանի «Մաքուր անցում» ԴՓԲԸ-ն:

Հայտնում ենք Ձեզ, որ նշված ստորգետնյա անցումը, ինչպես նաեւ մեր սպասարկած բոլոր ստորգետնյա անցումները, ըստ հաստատված ժամանակացույցի, օրական երկու անգամ մաքրվում են, կատարվում են լվացման աշխատանքներ:

Ուստի ասել, թե անցումը չի մաքրվում, եւ տարածքը կեղտոտ է, մեղմ ասած, չի համապատասխանում իրականությանը:

Ինչ վերաբերում է զարշահոտությանը, ապա դա հետեւանք է այն բանի, որ նշված անցումում, ինչպես նաեւ անցումների մեծ մասում, բացակայում է լուսավորությունը եւ չի իրականացվում հասարակական կարգի պահպանության ծառայության կողմից վերահսկում: Դա նպաստել է անցումները հասարակական զուգարանների վերածելու, որի հետեւանքով դրանց պատերը ներծծվել են զարշահոտությամբ:

Մեր կողմից կազմվել է ծրագիր, անցումները քիմիական նյութերով ախտահանվել են անցումները:

Քաղաքապետարանի կողմից իրականացվում են անցումների լուսավորության վերականգնման աշխատանքներ:

Արվել է առաջարկություն՝ անցումներում կառուցել հասարակական զուգարաններ, հնարավորության դեպքում՝ անվճար, դիմել ՆԳՆ հասարակական կարգի պահպանության ծառայությանն անցումներում շուրջօրյա հերթապահություն սահմանելու համար:

«Մաքուր անցում» ԴՓԲԸ-ն իրականացնում է նշված աշխատանքները պատշաճ մակարդակով՝ անցումներում ապահովելով մաքրություն, որի պահպանումը բոլորիս պարտքն է:

ԶՈՎԵՆ ՄԻՐՏՈՅԱՆ
Երեւանի քաղաքապետարանի «Շինարարություն, բարեկարգում» ԴՓԲԸ «Մաքուր անցում» դուստր փակ բաժնետիրական ընկերության տնօրեն

Հայ-բելգիական գործարար համաժողով Երեւանում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունիսի 28-30-ը Երեւանում տեղի կունենա Հայ-բելգիական գործարար համաժողով: Բելգիացի գործարարների պատվիրակության կազմում ներգրավված են ներկայացուցիչներ Հայաստանի տնտեսության համար այնպիսի կարեւոր բնագավառներից, ինչպիսիք են, օրինակ, էներգետիկան, էլեկտրական տրանսֆորմատորների արտադրությունը, ճարտարագիտությունը, ծանր մեքենաշինությունը, մասնագիտացված մետաղյա արտադրանքների առեւտուրը, սպիտակ շաքարի առեւտուրը, բանկային ոլորտը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, գործարար խորհրդատվությունը:

Բելգիացի գործարարների այցելությունը Երեւան կազմակերպվում է Բրյուսելում Հայաստանի դեսպանության եւ Բելգիայի արտաքին առեւտրի գործակալության (OBCE, Office Belge de Commerce Exterieur) կողմից:

Համաժողովը նախապատրաստելու նպատակով ապրիլի 10-15-ը Երեւանում էր գտնվում բելգիացի դիվանագետների պատվիրակությունը: Պատվիրակությունը ծանոթացել է Հայաստանի ներկա մակրոտնտեսական իրավիճակին, տնտեսության առանձին ճյուղերի նկարագրին, արտաքին առեւտրային ռեժիմին, ներդրումների հնարավորություններին եւ ծրագրերին:

Ինչպես նշվում է ՀՀ ԱԳՆ հասարակայնության հետ հարաբերությունների վարչության հաղորդագրության մեջ, OBCE-ի եւ DUCROIRE-ի (վարկերի ապահովագրական գործակալություն) կողմից Հայաստանն իբրեւ կարճաժամկետ եւ միջին ժամկետի ներդրումների համար բարենպաստ երկիր դիտելու հանգամանքը հույս է ներշնչում, որ ներկայումս հայ-բելգիական տնտեսական համագործակցության համար նպաստավոր պայմաններ են ստեղծվել: Բելգիահայ գործարարների Հայաստանում ծավալած էական եւ արդյունավետ գործունեությունը կարող է օրինակ հանդիսանալ այդ երկրի գործարար շրջանակների համար:

Հայաստան-Բելգիա առեւտրական շրջանառության ցուցանիշները ամենաբարձրն են ոչ միայն Եվրոպական միության, այլեւ մյուս երկրների շարքում (շուրջ 36%), քանի որ խոսքը վերաբերում է թանկարժեք քարերի (հիմնականում՝ ադամանդագործության ոլորտում) շրջանառությանը:

OBCE-ն եւ DUCROIRE-ն կիսապետական կառույցներ են եւ գործում են համապատասխանաբար Բելգիայի արտաքին գործերի ու արտաքին առեւտրի եւ ֆինանսների նախարարություններին առընթեր:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՈՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ընթացիկ

«Ակցիզային հարկի մասին» օրինագիծը երեկ ընդունվեց առաջին ընթերցմամբ՝ առանց 5-րդ հոդվածի, ուր ամրագրված են ակցիզային նոր հաստատագրված դրույքաչափերը ալկոհոլային խմիչքների համար: Ներկայիս ԱԺ-ում սպիրտային խմիչք արտադրողները ամուր դիրքեր ունեն՝ ի դեմս օրինագծերի ընդունմամբ անուղղակի ալկոհոլային ըմպելիքների գները կբարձրանան,* բայց անապահով ընտանիքների համար համապարփակ հացի խնդիրն ավելի կարեւոր է, քան մի ըմպանակ օղին կամ գինին:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Գագիկ Արզումանյանն անդրադառնալով խաղասների եւ ՙա- փոխությամբ հնարավորություն է ստեղծվում այս հույժ եկամտաբեր բիզնեսն ուղղել դեպի Հայաստանի ճարգեր՝ հեռացնելով Երեւանից: Առջեւում Լաս Վեգասի խանդավառող օրինակն է: Անապատում մեծահարուստները եւ խաղային բիզնեսի արխանե-րը ստեղծեցին ճոխ զվարճավայր: Հայաստանի մեծահարուստները եւս կաղասներից ու խաղատարահներից՝ փոխարենը մեղմելով հարկային գանձումը մայրաքաղաքից դուրս:

92 թ.-ից առ այսօր ԱՄՆ-ը 1 մլրդ 300 մլն դոլար է նվիրել Հայաստանին

Այս տպավորիչ թիվը երեկ հրապախարեն Մ. Նախանգները մեզ առաջարկում է պատուհան դեպի ժամանակակից տեխնոլոգիաներ, ուստի «նվեր տված ձիու ատամներին չեն նայում»: Դավիթ Հարությունյանի համոզմամբ, եթե օրինագիծը չընդունվի, Կոնգրեսը եւ պետդեպարտամենտը կարող են խստիվ հրաժարվել մեզ որեւէ օգնություն տրամադրելուց:

Սպիրտային խմիչք արտադրողները զորեղ են խորհրդարանում

Երբ օրենսդիրները զբաղվում են ձեռնարկատիրությամբ, միակ տուժողը բյուջեն է

«Վեդի-Ալկո» ընկերության ղեկավար Մանվել Ղազարյանի, ինչպես նաեւ Արտաշատի գինու արտադրության շահերը ներկայացնող Հենրիկ (Ջոնիկ) Աբրահամյանի: ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Խաչատրյանը «Ազգին» հայտնեց, որ հանձնաժողովում քննարկումների ժամանակ Մանվել Ղազարյանը համաձայնել էր 200 տոկոս դրույքաչափի, այն դեպքում, երբ պետությունը պնդում էր 300-250, սակայն, արտահերթ նստաշրջանում հրաժարվել էր՝ պնդելով, որ այդ դրույքաչափը կարող է լինել 150 տոկոս եւ ոչ ավելի: Բյուջետային շահերի եւ մասնավոր ընկերությունների շահերի բախման արդյունքում օրենքի նախագիծը փաստորեն վավերացվեց առաջին ընթերցմամբ առանց դրույքաչափերի, իսկ առանց դրույքաչափերի որոշման անհնար է հավաքել բյուջետային մուտքերը, այսինքն՝ վճարել աշխատավարձ, նպաստ, կենսաթոշակ:

«Միասնություն» խմբակցությունը հայտնվել է երկիմաստ վիճակում, որովհետեւ այս, ինչպես նաեւ խաղասներին եւ շահումով խաղերին վերաբերող օրինագծերը փաստորեն նշանակում են դրույքաչափերի բարձրացում, ինչը տնտեսական տարբեր խմբավորումների կողմից մեկնաբանվում է իբրեւ հարկային բեռի ծանրացում եւ Հայաստանում գների աճ, ասել է թե՝ «Միասնության» նախընտրական խոստումների խախտում: Այս

հումով խաղերի շրջանառության ծավալներին՝ մի փաստ հրապարակեց. այս տարվա առաջին եռամսյակում վիճակախաղերի շրջանառությունը կազմել է 6 մլրդ դրամ: Իսկ այդ շրջանառությունից մուտքերը բյուջե աննշան են: Վիճակագրությունը հուսադրող չէ. Հայաստանում կա պաշտոնապես գրանցված 15 խաղասրահ, 63 խաղատուն, 32 շահումով խաղ, որոնցից 7-ը ակնբարքային՝ «Սպրինտ» կոչված: Խաղասրահային բիզնեսը ծաղկում է Երեւանում, եւ լոկ Գյումրիում կա 1 խաղատուն: Հաստատագրված վճարների եւ եկամտահարկի նոր փոխ

րող են առաջնորդվել նման օրինակով եւ դիցուք Ծաղկաձորում կամ Ջերմուկում կենտրոնացնել խաղային ինդուստրիան: Կանաչ մահուդե սեղանը եւ ռեստորանը սիրողների համար դժվար չէ Երեւանի կենտրոնից տեղափոխվել մարզային քաղաքներ: Իսկ նրանցից շահած գումարներով խաղային բիզնեսի ներկայացուցիչները տեղերում կստեղծեն ենթակառուցվածքներ եւ կբացեն աշխատատեղեր: Երեկ առաջին ընթերցմամբ ԱԺ-ն կառավարությանն իրավունք տվեց հաստատագրված բարձր դրույքաչափեր կիրառել Երեւանում կենտրոնացած խա-

րակեց արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը՝ ԱԺ վավերացմանը ներկայացնելով «ԱՄՆ կառավարության եւ ՀՀ կառավարության միջեւ համագործակցության վերաբերյալ մարդասիրական օգնության եւ տեխնիկա-տնտեսական օգնության վերահսկումը հեշտացնելու մասին» 92 թ. դեկտեմբերի 15-ին ստորագրված համաձայնագրով նախատեսված հարկային, մաքսային եւ պարտադիր վճարների արտոնություններից օգտվելու» նախագիծը: ԱԺ-ն ըմբոստացավ՝ որտե՞ղ են այդ 1 մլրդ 300 մլն դոլարից օգտվողները: Շատերի համոզմամբ՝ սույն գումարները կամ այդ գումարին համարժեք տեխնիկական օգնությունը, որը ներառում է տարբեր դրամաշնորհային ծրագրեր, արտասահմանյան գործուղումներ, համակարգիչներ, անարդյունավետ է, ավելի ստույգ՝ հոսում է դեպի ստվեր: Էներգետիկ ոլորտն ուսումնասիրող հանձնաժողովի անդամները նշեցին, թե պաշտոնապես հայտարարված թվերով մազութ, գազ եւ նավթ Հայաստան չի ներմուծվել, կամ էլ չի առաքվել համապատասխան հասցեատերերին: Արդարադատության նախարարը միանշանակ էր. ԱՄՆ կառավարությունը չի կարող պատասխան տալ տեղական պաշտոնյաների օրինազանցության համար՝ հաստատե՛ք պայմանագիրը եւ վերահսկե՛ք: Հայտարարվեց նաեւ, որ երկու տարի է, ինչ փոխվել է ամերիկյան օգնության բնույթը՝ տեխնիկական լոբու, ձեթի եւ ալյուրի փո-

Խորհրդարանը շատ ավելի բարյացակամ էր տրամադրված Արմավիրի պահածոների գործարանի արտադրամասերից մեկի 44 տոկոս պետական բաժնեմասը «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» մասնավորեցնելու օրինագծի հանդեպ: Շառլ Ազնավուրը դիմել է ՀՀ կառավարությանը՝ առաջարկելով այս արտադրամասի 44 տոկոս պետական բաժնեմասն իրեն վաճառել, որից հետո ինքը ներդրումներ կկատարի եւ կգործարկի կանգնած ձեռնարկությունը: Ձեռնարկության 56 տոկոս բաժնետոմսերն արդեն իսկ «Ազնավուրը՝ Հայաստանին» ընկերությանն են պատկանում, որը արտադրում էր մայրական կաթի փոխարինիչներ: 96-ից առ այսօր արտադրամասը չի աշխատում՝ գումարների բացակայության պատճառով: Եթե պետությունը չի կարողանում, ապա պետք է հնարավորություն տալ մասնավոր ընկերությանը, սեփականություն ձեռք բերելով, միջոցներ ներդնել:

Խորհրդարանական արտահերթ նստաշրջանն ընթանում է ծանր տեղատարափներով, փոքրիկ լուսավոր կետ էր «Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման մասին» օրենքի եւս մեկ առաջին ընթերցումը, ինչպես նաեւ «Հայաստան» ճեմարանի հիմնադրումը: Ճեմարան, որով կպարգեւատրվեն արտերկրում դիվանագիտական հայամետ գործունեություն իրականացնողները: Խանդավառենք մեր բարեկամներին:

ՆԱԻՐԱ ԳԻԼԲԱՐՅԱՆ

«Գրանդ տոբակոյի» համբերության բաժակը լցվում է.....

Սկիզբը էջ 1

Ինչպես հայտնի է, այս տարվա ապրիլ ամսից ՀՀ ԱԺ-ում ընդունվեց ու նախագահի կողմից վավերացվեց հաստատագրված վճարների դրույքաչափերի փոփոխության օրենքի նախագիծը, ըստ որի արտադրվող ու ներմուծվող սիգարետներից գանձվող ակցիզի մոտ 50 դոլարի տարբերությունը հասցվեց 20-ի՝ հօգուտ ներմուծողի (նախկին 150-100-ի դիմաց՝ 100 եւ 80): Օրենքի ընդունումը այն ժամանակ մեծ դիմադրության արժանացավ տեղական ամենախոշոր արտադրողի՝ «ԳՏ»-ի կողմից, որը պնդում էր, թե դրանով մի կողմից մեծ վնաս կհասցվի երկրի ներկայիս ամենամեծ հարկատուին, մյուս կողմից, չնայած օրենքի հեղինակ ֆինանսի հակառակ պնդումներին, կավելանա մաքսանենգությունը, ինչից էլ մեծապես կտուժի պետբյուջեն: Երեկ «ԳՏ»-ում հրավիրված մամուլի ասուլիսում հայտարարվեց, որ օրենքի ընդունումից հետո երկու ամսվա տվյալներն արդեն ապացուցում են, որ ձեռնարկության կանխատեսումները ճշմարիտ էին: «Այդ օրենքի ընդունումով բացահայտ մոլորության մեջ գցվեց ԱԺ-ն ՀՀ ֆինանսների փոխնախարար Գ. Արզումանյանի ու որոշ դեպուտատների լոբբինգի «շնորհիվ»», ասաց ՀՁ գործադիր տնօրեն Դ. Ղալումյանը, որը չխուսափեց նաեւ մասնանշել լոբբինգ անողներին, ընդ որում, եթե դրանցից մեկի՝ սիգարետի ներմուծման բիզնեսով մասնագիտացած «ՍԻԼ» կոնցեռնի նախագահ, պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանի անձնական շահագրգռությունը հասկանալի է, ապա անհասկանալի էր «Կայունություն» խմբակցության դիրքորոշումը:

«ԳՏ»-ն միշտ եղել է արագ արձագանքողի դերում: Երեկվա ասուլիսը, թերեւս, մի վերջին ահազանգ էր ծխախոտի շուկայում «տիրող բացահայտ անարխիայի վերաբերյալ»: Առավել կոնկրետ պահանջներով գործարանը հոկտեմբերին կդիմի իշխանություններին՝ պատժելու մեղավորներին: Ըստ Դ. Ղալումյանի, ճիշտ այնպես, ինչպես անցյալ տարի ակցիզի դրույքաչափերի բարձրացումից հետո իրենք կանխատեսում էին բյուջեի մուտքերի նվազում (այդ պատճառով շուկայում մոտ 1 մլրդ գլանակ սիգարետ անօրինական շրջանառության մեջ էր ու բյուջեն էլ կրեց մոտ 10 մլն դոլարի վնաս), այնպես էլ այս տարի իրենք վերլուծել են իրավիճակը եւ կանխատեսում են հետեւյալը. եթե անցյալ տարի մոտ 5,5 մլրդ գլանակ սիգարետի պահանջարկ ունեցող շուկայում պաշտոնական տվյալներով իրացվել է ընդամենը 4,5 մլրդ գլանակ, «որտե՞ղ է կորել մնացած 1 մլրդ գլանակը», հարցրեց պրն Ղալումյանն ու ինքն էլ պատասխանեց՝ «դրանով հարստացան որոշ մարդիկ»: Այս տարի ենթադրվում է, որ այդ թիվը կհասնի մոտ 2 մլրդ-ի, քանի որ առ այսօր շուկայում իրացված պաշտոնական տվյալը, ըստ վիճակագրության, մոտ 1,3 մլրդ է: Այս զույգ կանխատեսումների հետ մեկտեղ Դ. Ղալումյանը տեղեկացրեց նաեւ կեղծ արտասահմանյան սիգարետների վտանգավորության աստիճանի հասած չափերի մասին: Մասնավորապես, մոտ մեկ ամիս առաջ ՀՀ պետեկամուտների նախարարության կողմից առգրավվել է կեղծ «Marlboro Lights»-ի մի մեծ խմբաքանակ (մոտ 780 արկղ), որի որակի մասին մասնագիտական եզրակացությունը ներկայացրեց ընկերության գլխավոր մասնագետ Վասիլի Կարովը: Ըստ նրա, այդ սիգարետներն ուղղակի թույն են եւ խիստ վնասակար առողջության համար (դրանցում մոտ 2 անգամ խեժի ու մոտ 1,2 անգամ նիկոտինի քանակությունը գերազանցում է նորմերը): Ընդ որում, բուլղարացի մասնագետին խիստ զարմացրել է ՀՀ առողջապահության նախարարության դրական եզրակացությունը այդ ծխախոտի որակական հատկանիշների վերաբերյալ այն դեպքում, երբ սովորական ծխողն առաջին իսկ հայացքից զգում է դրանց կեղծ լինելը: Ավելացվեց նաեւ, որ նմանապես, անորակ ու առողջության խիստ վնասակար են վերջերս շուկայում տարածված «Red and White» սիգարետները, որոնք «Brilliant», «LM», «Bond» տեսակի «ֆալշերի» շարքից են:

«ԳՏ» ներկայացուցիչների կարծիքով, թե՛ մաքսանենգ եւ թե՛ կեղծ ծխախոտների համար պատասխանատվություն պետք է կրի «Philip Morris»-ի հայաստանյան ներկայացուցչությունը:

Այնպես է ստացվում, ինչպես նկատեցին լրագրողները, «ԳՏ»-ն կարծես թե ստանձնում է պետեկամուտների նախարարության ֆունկցիաները: Հետաքրքիր է նաեւ այդ նախարարության դիրքորոշումը, որը փոխանակ կանխելու մաքսանենգ ու կեղծ ծխախոտների մուտքը հանրապետություն (ըստ «ԳՏ» տվյալների, այժմ արդեն բացահայտ բեռնատարներով են մուտք գործում այդ խմբաքանակները), այլ է փակվում այդ փաստերի առջեւ, հետո միայն, երբ դրանք հայտնվում են շուկայում, սկսվում է «ռեյդը»: Ընդ որում սահմանի վրա կանխելը շատ ավելի հեշտ է, եթե մաքսավորները ցանկություն ունենան: Հայաստանում կա 6 մաքսակետ: «Մի՞թե 6 ազնիվ մարդ դժվար է գտնել այս երկրում», անկեղծորեն զարմացավ ՀՁ գործադիր տնօրենը:

Ի մի բերելով երեկվա ասուլիսում հնչած հայտարարությունները, ահազանգերն ու պայմանները, մնում է եզրակացնել, որ «ԳՏ»-ն տրամադրված է վճռականորեն ու աճանը, ամենայն հավանականությամբ, սպասվում են հետաքրքիր զարգացումներ ծխախոտի շուկայում: Արդեն իսկ ակնհայտ է արտադրող-ներմուծող հակասությունների սրումը, եւ եթե, իսկապես ձեռք չառնվեն համապատասխան միջոցներ, ապա հեռավա գնահատականներին ու փոխադարձ մեղադրանքներին կհաջորդեն կոնկրետ գործողությունները: Համենայն դեպս, «ԳՏ»-ի պարագայում դա հաստատ է: Այս ընկերության նախագահ Հ. Վարդանյանը արդեն մի քանի անգամ հայտարարել է, երեկ էլ «ԳՏ»-ի մյուս ներկայացուցիչները հաստատեցին դա, որ «պետք է մի օր վերջապես մեղավորները պատժվեն այս երկրում»: Այս մարտահրավերի հասցեն պարզ է, մնում է հասցեատերերի արձագանքը...

Ծխախոտի ներմուծող-արտադրող մրցավեճի նոր շրջան

«Սիլ» Գրուպը պաշտպանվում է ... հարձակվելով

«Երբ ծխախոտի դրոշմանիշներն արտաքին տեսքով չէին տարբերակվում ֆիլտրով եւ առանց ֆիլտրի ծխախոտների համար, սակայն դրանց գնային տարբերությունը 78 դոլար էր, որովհետեւ ֆիլտրով ծխախոտի դրոշմանիշի գինը 100 դոլար էր, իսկ առանց ֆիլտրինը՝ 22, Հայաստանում, ըստ պաշտոնական թվերի, 80 տոկոս իրացված տեղական արտադրության ծխախոտի 69,7 տոկոսն առանց ֆիլտրի էր: Այսինքն՝ բնակչության 69,7 տոկոսը ծխում էր առանց ֆիլտրի ծխախոտ: Երբ առանց ֆիլտրի եւ ֆիլտրով ծխախոտների համար ներդրվեց տարբերակված ակցիզային դրոշմանիշ, փետրվար ամսից իրավիճակը փոխվեց 180 տոկոսով: Ես որպես Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի եւ ԱԺ պատգամավոր, ցանկանում եմ, որ ինձ հայտնեն, թե ո՞վ պետք է վերահսկողություն կատարեր, երբ հարկային տեսչությունից եւ պետական եկամուտների նախարարությունից գնում էին նույն դրոշմանիշները՝ օգտագործելով դրանք տարբեր գին ունեցող ապրանքների համար, ապա ո՞վ պետք է լիներ վերահսկողության պատասխանատուն», երեկ ԱԺ ճեպազրույցում հայտարարեց պատգամավոր Խաչատուր Սուքիասյանը: Նա պնդեց, որ տեղական արտադրողը, 22 դոլարանոց դրոշմանիշը գնելով 100 դոլարանոցի փոխարեն, ստացել է 78 դոլարի ստվերային շահույթ: Հիշեցնենք, որ էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը եւս «Գրանդ տոբակոյին» ամբաստանել էր ֆիլտրով ծխախոտների իրացման իրական ծավալները թաքցնելու եւ ֆիլտրով ծխախոտներն առանց ֆիլտրի անվան տակ ձեւակերպել-իրացնելու համար: Առ այսօր, ըստ Խաչատուր Սուքիասյանի, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությանը «Գրանդ տոբակոն» չի տրամադրում տվյալներ, որպեսզի վիճակագրական հաշվարկ կատարվի, թե Հայաստանում որքա՞ն է ի վերջո առանց ֆիլտրի եւ որքա՞ն ֆիլտրով ծխախոտ արտադրվում, ապա իրացվում:

Ի պատասխան «Գրանդ տոբակոյի» կողմից հնչեցրած մեղադրանքի, թե ծխախոտի ակցիզային դրույքաչափի փոփոխության օրինագիծն իր լոբբինգի արդյունքն է ԱԺ-ում, Խաչատուր Սուքիասյանը, որի «Սիլ» խմբի ստորաբաժանումներից մեկը զբաղվում է «Ֆիլիպ Մորիս» ծխախոտների իրացմամբ, նշեց, որ այդ օրենքի ընդունման արդյունքում. ա) պաշտոնապես կրճատվել է մաքսանենգությունը, ավելացել է գրանցված ծխախոտի ներմուծումը, բ) աճել են պետբյուջեի մուտքերը ծխախոտի հարկումից, գ) նվազել է ստվերայնությունը: Այդ առմկահարույց օրենքի ընդունումից հետո շուկայում, ըստ նրա, 25 տոկոսով նվազել է էժան ծխախոտների գինը, եւ 12 տոկոսով՝ թանկարժեք ծխախոտներինը:

Խաչատուր Սուքիասյանը համոզված է, որ հակամենաշնորհային օրենքը շուտով կընդունվի խորհրդարանում եւ կբացառվի մենատերերի կարգավիճակը: «ՀՀ-ում ոչ ոք չի ունենալու մենաշնորհային կարգավիճակ: Ես իբրեւ պատգամավոր պայքարելու եմ եւ լոբբինգ եմ անելու այսպիսի օրինագծեր ընդունելու համար»:

Ն. Գ.

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿԵՏ

Էներգետիկ ճգնաժամի պատճառը շրջափակումն էր

Ազգային ժողովի էներգետիկ հանձնաժողովի աշխատանքի ավարտը մեկնաբանող Ազգային հեռուստատեսության հաղորդագրության մեջ կային այսպիսի խոսքեր. «92-95 թթ. ճգնաժամի պատճառները պարզելուց հետո հնարավոր կլինի նաև պարզել...»: Հասկացվում էր, որ 90-ականների սկզբին Հայաստանում եղած էներգետիկ ճգնաժամի պատճառները կպարզվեն, երբ դատախազությունը կամ նախագահի աշխատակազմը կհետաքննեն Լոռյանի հանձնաժողովի ներկայացրած տվյալները:

Այնինչ 1992-95 թթ. էներգետիկ ճգնաժամի պատճառները պարզ են, որոնք ես կարող եմ նշել առանց հարգարժան հանձնաժողովի ու հարգարժան դատախազության միջամտության: Դրանք շրջափակումներն էին, որոնք պայմանավորված էին մասամբ ղարաբաղյան, մասամբ էլ վրաց-աբխազական պատերազմներով:

Ես չգիտեմ, Լոռյանի հանձնաժողովի գործունեության ու նրա շուրջը բարձրացված աղմուկի արդյունքում իրոք կպատժվի՞ գոնե մեկ իսկական թալանչի: Բայց, ցավոք, փաստ է, որ մի մեծ բացասական հետևանք այդ ամբողջ աղաղակն արդեն ունեցավ: Դա այն հավատն է, որ 1992-95 թթ. էլեկտրաէներգիայի անբավարարության պատճառը իբր թե «ԹԱԼԱՆՆ» է: Իրոք, հարցրեք մեր շրջապատի մարդկանց՝ ի՞նչն էր պատճառը, որ մենք 1991-95 թթ. 24 ժամ էլեկտրաէներգիա չունեինք, 100 մարդուց 95-ը կպատասխանի. «որովհետև մազութը գողանում էին»: Ու կավելացնի. «Տեսա՞ք, հանձնաժողովը ապացուցեց»:

Մինչդեռ Լոռյանի հանձնաժողովն այդպիսի բան չի ապացուցել և չէր կարող ապացուցել: Դա հիմնավորելու համար կարիք չկա խորանալ հանձնաժողովի բերած թվերի մեջ (առավել ևս, դժվար թե ես դա անեմ ավելի լավ, քան դատախազությունը): Պարզապես լավ հիշում եմ, որ էներգետիկ ճգնաժամի պատճառը դա չէր:

Այս հարցին սպառիչ պատասխան տալու համար կարելի է դիմել մի շարք մարդկանց, որոնց ազնվության մասին հասարակության մեջ գոնե միանշանակ բացասական կարծիք չկա, և նրանց բոլորին տալ միևնույն հարցը՝ ո՞րն էր 1991-1995 թթ. էներգետիկ ճգնաժամի պատճառը:

Կառաջարկեի այդ հարցն ուղղել հետևյալ անձանց.

Գագիկ Հարությունյանին (ՀՀ Սահմանադրական դատարանի նախագահ, այն տարիներին ՀՀ փոխնախագահ և վարչապետ),

Վազգեն Մանուկյանին (ԱԺՄ նախագահ, այն տարիներին ՀՀ պաշտպանության նախարար),

Խոսրով Հարությունյանին (այն տարիներին ՀՀ վարչապետ),

Սերժ Սարգսյանին (ՀՀ պաշտպանության նախարար, այն տարիներին ԼՂՀ և ՀՀ պաշտպանության նախարար),

և վերջապես՝

Ռոբերտ Քոչարյանին (ՀՀ նախագահ, այն տարիներին ԼՂՀ նախագահ, որն, անշուշտ, քաջատեղյակ էր Հայաստանում կատարվող անցուդարձին):

Կարող եմ չկասկածել՝ բոլորը աներկբա կպատասխանեն՝ էներգետիկ ճգնաժամի պատճառը շրջափակումն էր:

Հիշենք. մենք էներգամատակարարման դժվարություններ ունեինք արդեն 1990-ի վերջին, երբ Ադրբեջանը փակեց Նախիջևանի երկաթգիծն ու Իջևանի գազամուղը (դրանք էին էներգակիրների ստացման մեր հիմնական խողովակները): Իսկ երբ բռնկվեց վրաց-աբխազական պատերազմը (գտնում եմ, որ նրա սկսվելու օրը՝ 1992 թ. օգոստոսի 14-ը Հայաստանի համար նույնքան սև օր է, որքան 1988 թ. դեկտեմբերի 7-ը), ապա փակվեց մեզ Ռուսաստանին ու արտաքին աշխարհին կապող վերջին երկաթուղին: Այդ ժամանակ էր, որ հացը դարձավ կտրոններով (դա է՞լ էր թալանի հետևանք), ընդ որում այդ օրական 300 գրամ հացը ստանում էինք Թուրքիայից՝ Գյումրիով (Թուրքիան իր սահմանը փակեց միայն 1993 թ. ապրիլին, երբ մենք գրավեցինք Քելբաջարը: Լավ էր, այդ ժամանակ արդեն սովորել էինք Փոթիի նավահանգստով բեռներ բերել): Թալանելու նպատակով չէր, որ Արցախում կռվող տանկերի համար բենզինը բերում էին ամենաթանկ եղանակով՝ ինքնաթիռներով. ուրիշ ուղի չկար, Վրաստանում խառն էր, ճանապարհներին՝ ասպատակություն:

Ինչ խոսք, եղել է «թալան»՝ հափշտակություններ, յուրացումներ, չարաշահումներ... Եղել է թե էներգետիկ ճգնաժամից առաջ, թե դրա ժամանակ, թե դրանից հետո (ի դեպ, ԱԺ վերահսկիչ պալատը պնդում է, թե 1999 թ. էլ բյուջեից անհետացել է 9 մլրդ դրամ): Բայց էներգետիկ ճգնաժամի ժամանակ թալանի մասին խոսակցությունները ուռճացվել են այն աստիճանի, որ նրանով են բացատրում բուն այդ ճգնաժամը: Այս սուտը այնքան է արմատավորվել, որ իրերի իսկական իրավիճակը հիշեցնելու փորձն իսկ շատերի կողմից դիտվում է որպես զուտ քաղաքական պատվեր: Ընթերցողն ինչ-որ բանով հիշեցնում է 1937 թ.՝ հակառակ կարծիք արտահայտելու փորձն անգամ քաղաքական գործիչների, իսկ ավելի սարսափելին է՝ տեղեկությունից կուրացած բնակչության լայն խավերի շրջանում առաջացնում է մոլի հակազդեցություն: Չեմ զարմանա, եթե այս հոդվածս էլ դիտվի ինչ-որ «թալանչիների» պաշտպանելու, ինչ-որ քաղաքական պատվերներ կատարելու փորձ (թեև, ով ինձ ճանաչում է, կվկայի, որ երբեք ոչ մի կուսակցության չեմ պատկանել ու ոչ մեկի պատվերը չեմ կատարել):

Ես երկու ձեռքով կողմնակից եմ մեղավոր-թալանչիներին պատժելուն: Բայց թալանը էներգետիկ ճգնաժամի (ինչպես նաև մեր անկախության առաջին տարիների շատ այլ դժվարությունների) հետևանքն էր, ոչ թե պատճառը: Առավելագույնը, ինչի մասին կարելի է պնդել, հետևյալն է. եթե չլիներ թալանը, ապա էներգետիկ ճգնաժամը գուցե մի փոքր ավելի թեթև կանցներ: Ու եկեք նաև չմոռանանք, որ այդ հերոսական տարիներին մենք ունեցել ենք նաև շատ ակնառու նվաճումներ: Դրանցից մեկը անհրաժեշտ եմ գտնում հիշեցնել. պատերազմի ավարտից արդեն երկու տարի հետո՝ 1996 թ. Հայաստանում արդեն չկար էներգետիկ ճգնաժամ, վերականգնվել էր 24-ժամյա էներգամատակարարումը: Այս հանգամանքը գոնե ցույց է տալիս, որ թալանը չէր կարող լինել ճգնաժամի գլխավոր պատճառը ու երկրի ղեկավարների մեծամասնության շահի առարկան չէր: Հակառակ դեպքում նրանք չէին վերականգնի էլեկտրամատակարարումը, կշարունակեին «ուտել մազութը»: Չէ՞ որ, վերջ ի վերջո, էներգետիկ ճգնաժամին վերջ տալը դյուրին գործ չէ: Զուր չէ, որ առ այսօր էներգետիկ ճգնաժամը չի հաղթահարվել:

Վրաստանում, Ուկրաինայում, Մոլդովայում, նավթ արտադրող Ադրբեջանում (ձմռանը նույնիսկ Բաքվում հովհարային անջատումներ էին) և նույնիսկ Ռուսաստանի շատ շրջաններում (ի գիտություն Ռուսաստան-Բելառուս միության կողմնակիցների):

Ես կոչ եմ անում լրագրողներին. Հարգելի գործընկերներ: Զգուշացեք քաղաքական գործիչների ասածները մեխանիկորեն կրկնելուց: Նրանք հաճախ կարող են, քաղաքական նպատակներից ելնելով, վարակվել մի հիվանդությամբ, որը նախագահ Քոչարյանը դիպուկ բնութագրել է որպես սելեկտիվ ամնեզիա՝ այսինքն հիշողության ընտրողական կորուստ: Պետք է ինքներս լրագրողներս ունենանք մեր հիշողությունը: Ու չչարաշահենք «էներգետիկ տեռոր» ու նման կարգի այլ ամպագոռգոռ բառեր. վաղը կարող է պարզվել, որ դրանց արդյունքը միայն կրքերի ավելորդ բորբոքումն էր:

ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հ. Գ. Վերջին օրերին հրապարակվել են մի շարք փաստաթղթեր (մասնավորապես, այսպես կոչված, «Հակազեկույցը»), որոնք միտված են «նախկիններին» արդարացնելու և «ներկաներին» մեղադրելու նպատակին: Ներկա հոդվածս գրվել է շատ ավելի վաղ ու որևէ առնչություն չունի այդ քաղաքական փաստաթղթերի հետ: Իմ անհանգստության առարկան, ըստ էության, միայն այն է, որ շատերը սկսում են մոռանալ, որ այն տարիներին մենք ունեցել ենք ծանր պատերազմ: Ում շահերին էլ դա հարվածի կամ համապատասխանի, ես հարկ եմ համարում այդ մասին հիշեցնել:

Իսկ ո՞վ է ժխտում շրջափակման առեղծվածը

«Էներգետիկ ճգնաժամի պատճառը շրջափակումն էր», գտնում է մեր գործընկեր Հարություն Խաչատրյանը, կոչ անելով լրագրողներին «զգուշանալ քաղաքական գործիչների (տվյալ դեպքում ԱԺ էներգետիկ հանձնաժողովի անդամների) ասածները մեխանիկորեն կրկնելուց»: Եվ քանի որ Հարություն Խաչատրյանի եզրակացությունն ու փաստարկները որևէ թվային փաստերով չեն ամրագրվում, լոկ բանականությանը դիմեմ և ես:

Լուսաբանելով էներգետիկ թեման, կապված ԱԺ հանձնաժողովի եզրակացությունների հրապարակման հետ, հայ լրագրողները, կարծեմ, հանրության առջև մեղք չեն գործել, իրականությունը չեն աղավաղել ու սուբյեկտիվ տեսակետներ չեն արտահայտել: Հանրությանը տրվել է «մաքուր» լրատվություն հանձնաժողովի կողմից հրապարակված թվերի ու փաստերի շուրջ: Եթե հանձնաժողովը գտել է, որ թվերն ու փաստերը վկայում են կողոպուտի, թալանի, վատնումների ու չարաշահումների առկայության մասին, ապա սրան ի՞նչ պիտի հակադրեին լրագրողները՝ շրջափակման հանգամա՞նքը: Իսկ ո՞վ է այն ժխտում: Ո՞ր քաղաքական գործիչն ու լրագրողը չի գիտակցում, որ միայն քաղաքական ու [illegible]կան ճգնաժամի պայմաններում են (տվյալ դեպքում շատ ավելի [illegible]գված պատերազմական իրավիճակով, տարածաշրջանային [illegible]յունությամբ, ճանապարհների շրջափակումով) հնարավոր կոպիտ ու լայնածավալ տարբեր տեսակի տնտեսական հանցագործություններ:

Ինչ վերաբերում է շրջափակմանը... Անկախության համար պետք է վճարել: Հիշենք, մութն ու խավարը պատեց Հայաստանը Սովետական Միության վերջնական փլուզումից հետո, այսինքն այն ժամանակ, երբ ամեն հանրապետություն գերադասեց ունենալ իր ազգային բնակարանը: Չլիներ ազատության այդ տենչը, Հայաստանի էներգետիկ համակարգը ոչ թե «բեռովի» գազի ու մազութի հույսին կմնար, այլ կսնուցվեր նաև ԽՍՀՄ միացյալ էներգետիկ համակարգից գոնե այնքան ժամանակ, ինչքան տևեր ճանապարհային շրջափակումը: Եվ, իհարկե, Խաչիկ Ստամբոլցյանի բնապահպանական ճիգերով ժամանակից շուտ չէր դադարի Մեծամորի ԱԷԿ-ի գործունեությունը:

Իմիջիայլոց, իմ կարծիքով հանձնաժողովը թերացել է մի շատ կարևոր բնագավառում՝ ի թիվս կորուստների, չի հաշվարկել ատոմակայանի «սառեցման» ու վերագործարկման ծախսերը, որոնք, հաստատ, մի քանի միլիոն դոլարներով կավելացնեին հանձնաժողովի հաշվարկած վնասի թվային ցուցանիշը:

Սակայն վերադառնանք շրջափակման հանգամանքին: Հարց է ծագում. ի՞նչ է փոխվել 90-ականների սկզբից առ այսօր: Եվ ղարաբաղյան, և վրաց-աբխազական հակամարտությունները շարունակվում են, այսինքն շարունակվում է և այն երկաթուղային ճանապարհների շրջափակումը, որոնցով Հայաստանը մատակարարվում էր էներգակիրներով: Ճիշտ է, գազամուղը այլևս չի պայթեցվում, սակայն այն ժամանակների պայթեցումները փոխհատուցվում էին շատ ավելի մեծ չափերի հեղուկ էներգակիրների ներկրմամբ՝ ընդ որում, այն նույն սևծովյան նավահանգիստներով ու նույն վրացական տարածքով, ինչը օգտագործվում է այժմ:

Որևէ նոր ուղի Հայաստանը չունի: Հակառակ դրան, եթե 92-95 թվերին բոլոր արտադրական ձեռնարկությունները պարապուրդի էին մատնված էներգետիկ ճգնաժամի ու արտաքին շուկաների իսպառ բացակայության պատճառով, ապա այժմ ձեռնարկություններից ոմանք աշխատում են կամ լրիվ, կամ մասնակի կարողությամբ: Երևի թե հարկ չկա թվարկելու նորաբացների կամ վերագործարկվածների տեսակները, քանի որ հանրությանը նրանք հայտնի են: Բայց չէ՞ որ խոսքը նաև էներգատար արտադրությունների մասին է, ինչպիսիք են, օրինակ, «Նաիրիտը», «Պոլիվինիլացետատը», լեռնամետալուրգիական արտադրությունները: Շուտով կշահագործվի նաև Վանաձորի քիմկոմբինատը: Սակայն, ինչպես տեսնում ենք, լույսը տներից չի կտրվում:

Եվ հետո... ԱԺ հանձնաժողովը, փաստելով էներգետիկ ճգնաժամի առկայությունը (իսկ դա երևի թե ոչ մեկը չի ժխտում), բնավ էլ չի փնտրել նրա աշխարհաքաղաքական պատճառները: Ուղղակի ի մի են բերվել ներկրված ու օգտագործված էներգառեսուրսները, ներդրված վարկային միջոցները, հետազոտվել դրանց օգտագործման արդյունավետությունը, որը, ավա՜ղ, չափազանց ցածր է: Գողության, կողոպուտի, թե անտնտեսվարության արդյունք է այն՝ պետք է որոշեն իրավապահ մարմինները, եթե, իհարկե, քաղաքական ուժերը, մամուլը, ողջ հասարակությունը խստապահանջ հետևեն այդ գործընթացին: Այնուհետ պարզ կլինի, թե որքան կորուստ ենք ունեցել Վրաստանի ճանապարհներին տիրող «ասպատակության» պատճառով, իսկ որքան՝ հայաստանյան ասպատակողների պատճառով:

Ի դեպ, անդրադառնալով թալանին, հակառակ պարոն Խաչատրյանի, պնդեմ, որ թալանը էներգետիկ կամ ինչ-որ այլ ճգնաժամի հետևանք լինել չի կարող: Թալանը ինքնաբավ երևույթ է, որը կամ լինում է, կամ չի լինում: Այն երկրներում, ուր իշխանության տարբեր լծակները տնօրինում են պարկեշտ, օրինապաշտ, ազգասեր ու հայրենասեր մարդիկ, գործը թալանին չի հասնում: Ընդհակառակը՝ արվում է ամեն ինչ, որ ճգնաժամի արհավիրքից հասարակությանն ու տնտեսությանն առավել վնասներ չհասցվեն: Այլ դեպքում թալանը դիտվում է որպես քրեորեն դատապարտելի երևույթ ու պատժվում, այսինքն, ձեռնարկվում են այնպիսի միջոցներ, որոնք և ակնկալում է ԱԺ հանձնաժողովը:

Չեմ կարող համաձայնել և պրն Հարությունյանի «ճգնաժամային» համեմատություններին: Այդ առումով նշեմ, որ երկրի ղեկավարները երկար ժամանակ «մազութ ուտել» չէին կարող, քանի որ սկսած 1994 թ. ժողովուրդն էր «ուտում» «մազութ ուտողներին», Հայաստանն էլ կանգնած էր քաղաքական ու տնտեսական վերջնական պարտությունների շեմին:

Այլ երկրների «ճգնաժամային» օրինակներն էլ, թվում է, Հայաստանի համար բնորոշիչ չեն, քանի որ ինչքան երկիր՝ այդքան առանձնահատկություններ: Օրինակ, ասենք, Ռուսաստանի մի տարածաշրջանում նշմարվող էներգետիկ ճգնաժամը հենց ռուսաստանցիները վերագրում են մենաշնորհների՝ Գազպրոմի ու ՌԱՕ ԵԷՍ-ի միջև բռնկված տնտեսական պատերազմին, Ադրբեջանը բացատրում է իրավիճակը նավթահանման բնագավառում տիրող կոռուպցիայով ու թալանով: Վրաստանը, Ուկրաինան ու Մոլդովան էլեկտրաէներգիայի արտադրման ու էներգակիրների հայթայթման առումով միշտ նայած էին Ռուսաստանի ուսերին, որը այս 1-2 տարվա ընթացքում, փաստորեն, հրաժարվեց բարեգործական հիմունքներով հարևաններին ու մերձավոր պետություններին էներգակիրներով ու էլեկտրաէներգիայով երջանկացնելու քաղաքականությունից, սերտորեն կապելով այն բուն քաղաքականության հետ: Համաձայնենք, գոնե Ռուսաստանի հետ Հայաստանը այդ բարդությունները չունի, սակայն, չգիտես ինչու, տուժածի դերում ենք: Գազը մեզ վաճառվել ու վաճառվում է շատ պատկառելի շուկայական գներով: Եթե մատակարարվել է քլիրինգային հիմունքներով, ապա շատ բարձր փոխհաշվարկների հիման վրա: Հենց մենք հայաստանցիներս, համաձայնել ենք գործարքներ վարել (կամ ինքներս ենք վարել) ոչ թե արտադրողի, մատակարարի ու սպառողի, այլ օֆշորային միջնորդների հետ, ինչի շնորհիվ և էներգակիրների արժեքն է բարձրացել, և թալանվածի հետքն է կորսվել, և հափշտակված գումարներն են «լվացվել» կամ անհետացվել:

Ի վերջո, պարոն Խաչատրյան, համաձայնեք, որ ճգնաժամի առանձնահատկություններն ու ընդհանրությունները ինչքան էլ բնորոշ լինեն Հայաստանին, այնուհանդերձ, այսօր էներգետիկ ճգնաժամ չունենք: Դա նշանակում է, որ մութ ու խավարի պատճառները ոչ թե օբյեկտիվ են, այլ սուբյեկտիվ: Այնպես որ, վերապրած ճգնաժամի կապակցությամբ թող լրագրողները ասեն այն ամենը, ինչ ցանկանում են ասել: Փաստերի, փաստարկների ու վարկածների հրապարակային արծարծումն ու մեկնաբանությունը կփրկի Հայաստանը նոր արհավիրքներից:

ԱՐՄԵՆ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏ

Հայ-ամերիկյան հարաբերությունները ընդհանուր գծերով

Հայաստանի Հանրապետության անկախությունն առաջիններից մեկը ճանաչեց ԱՄՆ-ը, իսկ 1992 թ. հունիսի 7-ին հաստատվեցին հայ-ամերիկյան դիվանագիտական հարաբերություններ: «Ազգի» այսօրվա եւ վաղվա համարներում ներկայացնում ենք ՀՀ ԱԳՆ Ամերիկայի բաժնի ու Ռազմավարության եւ ազգային հետազոտությունների հայկական կենտրոնի (ՌԱՀՀԿ) տեսակետները հայ-ամերիկյան հարաբերությունների շուրջ: Նախ Հայաստանի պաշտոնական արտգործնախարարության տեսակետը:

Ընդհանուր առմամբ, ԱՄՆ քաղաքականությունը հարավկովկասյան տարածաշրջանի պետությունների նկատմամբ զարգանում է ԱՊՀ երկրների նկատմամբ Քլինթոնի վարչակազմի մշակած հինգ հիմնարար սկզբունքների շրջանակներում. ա) օժանդակություն ժողովրդավարության, շուկայական հարաբերությունների հաստատման, քաղաքական բարեփոխումների ջանքերին, բ) աջակցություն նորանկախ պետությունների կողմից միջազգային քաղաքական եւ տնտեսական կառույցների հետ սերտացմանը եւ մասնակցությանը Եվրոպայի անվտանգության կառույցներին, գ) ԱՊՀ տարածքում հակամարտությունների վաղ կարգավորում միջազգային միջնորդությամբ, դ) օգնություն նորանկախ պետությունների կողմից զանգվածային ոչնչացման զենքերի սահմանափակմանն ու ոչնչացմանը, ե) ամերիկյան գործարար շահերի պաշտպանություն:

Հայաստան-Մ. Նահանգներ հարաբերությունները մեծապես պայմանավորված են Հայաստանի աշխարհաքաղաքական դիրքով եւ կովկասյան տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի ռազմավարական ու ազգային շահերով. հաստատել քաղաքական կայունություն եւ տնտեսական առաջընթացի մթնոլորտ, սահմանափակել տարածաշրջանում որեւէ տերության ազդեցության մենաշնորհ ունենալու հավակնությունները, դիմադրել հակաարեւմտյան ուղղվածություն ունեցող միջազգային այնպիսի շարժմանը, ինչպիսին է ռազմականացված իսլամական արմատականությունը, իրականացնել կասպյան ավազանի նավթի եւ գազի պաշարների շահագործման տնտեսական ծրագրեր: ՀՀ-ԱՄՆ երկկողմ հարաբերություններում հավելյալ կարեւորագույն գործոն է Մ. Նահանգներում տնտեսապես հզոր եւ քաղաքականապես ազդեցիկ հայ համայնքի առկայությունը:

Հարավային Կովկասում իր քաղաքական եւ առեւտրատնտեսական շահերը հետապնդելու համատեքստում ԱՄՆ-ը Հայաստանն ընդհանուր առմամբ դիտում է որպես բարեկամ երկիր: Երկկողմ հարաբերությունների ութ տարիների ընթացքում Հայաստանի եւ ԱՄՆ-ի միջեւ ստորագրվել են 17 համաձայնագրեր, որոնք առավելապես առեւտրատնտեսական բնույթի են: Այնուամենայնիվ, Հայաստանի տարածքում ռուսական ռազմական ներկայության ամրապնդումը, Թուրքիայի հետ չկարգավորված խնդիրների առկայությունը եւ կասպյան նավթամուղների անվտանգությանը սպառնացող Լեռնային Ղարաբաղի չլուծված հակամարտությունը բարդացնում են տարածաշրջանում ԱՄՆ-ի ռազմավարական նպատակների իրագործումը:

Վերջին երեք տարիների ընթացքում առավել որոշակիորեն է դրսեւորվում ԱՄՆ-ի կողմից Հարավային Կովկասն իբրեւ մեկ տնտեսական ամբողջություն, սերտորեն ինտեգրացված համագործակցության շրջանակներում դիտելու ցանկությունը: 1997 թ. Կոնգրեսի քննարկմանն առաջադրվեց սենատոր Ս. Բրաունբեքի «Մետաքսի ճանապարհի ռազմավարական բանաձեւը», որի նպատակն է պատմական «Մետաքսի ճանապարհի» վերականգնման միջոցով ամրապնդել այդ երկու տարածաշրջանների պետությունների անկախությունը:

Հայ-ամերիկյան հարաբերությունները պահպանում են բնականոն զարգացման միտումներ: Համագործակցության զգալի աշխուժացում է նկատվում միջազգային ու տարածաշրջանային կազմակերպությունների եւ ծրագրերի շրջանակներում: Աշխուժանում են երկկողմ տնտեսական կապերը: 2000 թ. հունվարին ստեղծվեց հայ-ամերիկյան աշխատանքային խումբ (US-Armenia Task Force) Հայաստանում ներդրումային մթնոլորտի բարելավման, տնտեսության հետագա զարգացման եւ կոռուպցիայի դեմ պայքարի խնդիրներում ԱՄՆ-ի օժանդակությունը մշտական աշխատանքային մակարդակով ապահովելու համար:

Հայաստանում բարեփոխումների անշրջելիությունն ապահովելու նպատակով, ինչպես նաեւ այդ բարեփոխումների սոցիալական ծանրությունը հեշտացնելու համար ԱՄՆ-ը շարունակում է մարդասիրական օգնություն տրամադրել Հայաստանին: Համաձայն Կոնգրեսի ընդունած օրինագծի 2001 թ. բյուջետային տարում Հայաստանին նախատեսվում է հատկացնել 75 մլն դոլարի օգնություն, ինչը, սակայն, 27 մլն դոլարով պակաս է 2000 թ. բյուջետային տարում հատկացված օգնությունից: Ընդհանուր առմամբ, 1992-99 թթ. երկկողմ տարբեր ծրագրերի միջոցով ԱՄՆ կառավարության օգնությունը ՀՀ-ին կազմել է մոտ 1,2 մլրդ դոլար:

Մինչ օրս շարունակում է գործել 1992 թ. ԱՄՆ Կոնգրեսի ընդունած «Ազատությանն օժանդակող բանաձեւը», որի 907 ենթաբաժինն արգելում է ԱՄՆ-ի կառավարության ուղիղ տնտեսական եւ ռազմական օգնության տրամադրումը Ադրբեջանին, քանի դեռ վերջինս շարունակում է Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի շրջափակումն ու ռազմական ուժի գործադրումը:

Պաշտոնական Վաշինգտոնի հայտարարության համաձայն, ԱՄՆ վարչակազմը սերտորեն կհամագործակցի քաղաքականապես կայուն, տնտեսապես առաջադիմող եւ հարեւանների հետ խաղաղ ապրող Հայաստանի հետ:

Պատրաստեց
ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Другой Путин

Ռուսաստանի նախագահը ընդդիմադիրների աչքերով

«Սեգոդնյա» օրաթերթը, հենվելով կրեմլյան մի աղբյուրի հաղորդած տեղեկությունների վրա, գրում է, թե արդեն աշնանը Ռուսաստանում սպասվում են քաղաքական բեկումնային փոփոխություններ: Միջազգային շուկայում նավթի գների նման բարձր պայմաններում (Ռուսաստանը նավթ արդյունահանող խոշորագույն երկրներից է) Ռուսաստանը հնարավորություն կստանա տնտեսական թռիչք կատարել: Մոսկվայի կախվածությունը միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից շատ նվազ կլինի, Արեւմուտքը ինչքան ուզում է խոսի մարդու իրավունքներից, թեկուզ Ռուսաստանը վտարվի Եվրոպայի խորհրդից:

Մշակված խաղի կանոնները, որոնք «գրել» է նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Ա. Վոլոշինը, կունենան հետեւյալ փուլերը.

ա) Աշնանը Կրեմլին անհրաժեշտ կլինի նոր վարչապետ, քանի որ գործող վարչապետ Կասյանովը նոր խաղի պայմաններում «պիտանի չէ»: Վարկածներից մեկի համաձայն Կրեմլը քննարկում է վարչապետի թեկնածուի երկու անուն՝ կապի նախարար Լեոնիդ Ռեյման կամ անվտանգության խորհրդի քարտուղար Սերգեյ Իվանով. վերջինիս թեկնածությունը, հաշվի առնելով նրա բռնակալական հակումները, առավել հավանական է,

բ) Դաշնային խորհրդի հետ հաշիվներ մաքրելուց հետո (սենատորները չեն կարող միաժամանակ լինել նահանգապետներ) հերթը կհասնի Ստորին պալատին: Հավանական է թվում Դումայի լուծարումը, եթե ընդդիմադիր խմբակցությունները չհամախմբվեն «Եդինստվոյի» շուրջ: Վարկածներից մեկի համաձայն, Դուման կլուծարվի «Միասնություն» («Եդինստվո») խմբի նախաձեռնությամբ,

գ) Հաշիվներ մաքրել օլիգարխների հետ, ովքեր կփորձեն ընդդիմանալ, նրանց սպառնում է բանտ, սեփականության պետականացում,

դ) Հաշիվներ մաքրել ընդդիմադիր մամուլի հետ. Կրեմլում իբր արդեն պատրաստ է նախագիծ, համաձայն որի ԶԼՄ-ները պարտավոր են վերագրանցվել արդարադատության նախարարությունում: Կմնան միայն այն օրգանները, որոնք կհնազանդվեն Կրեմլին:

Ռուսաստանում դիկտատուրա հաստատվելու է, թե՞ ոչ, ռուսական մամուլը քննարկում է Ելցինի հրաժարականից հետո: Պուտինին սկսեցին համեմատել դը Գոլի, Նապոլեոնի, Կեսարի, Պինոչետի, Ստալինի հետ: Նման համեմատությունները անհանգստություն չէին պատճառում, քանի դեռ Պուտինը նախագահի ժամանակավոր պաշտոնակատարն էր: Պուտինի կոշտությունը մեկնաբանվում էր այսպես՝ ամեն ինչ անում է, որպեսզի ընտրվի նախագահ: Սակայն նախագահ ընտրվելուց հետո էլ Պուտինը շարունակում է կոշտությունը: Արեւմուտքը անհանգստացած է. չեչենների դեմ մղվող անողոք պատերազմը, լրագրող Բաբիցկու փոխանակումը, «Մեդիա-Մոստ» հոլդինգի ստուգումները, խմբիշխան Գուսինսկու ձերբակալությունը դիկտատուրա հաստատելու նախանշաններ են համարվում:

Ռուսաստանը չի կարող գոյատեւել այլ կերպ, քան որպես կայսրություն, իսկ ցանկացած կայսրություն ենթադրում է դիկտատուրա:

Թ. Հ.

Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարը մեկնել է ԱՄՆ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Հունիսի 27-ին Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւը պաշտոնական այցով մեկնել է ԱՄՆ՝ այդ երկրի պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Քոենի հրավերով: Կքննարկվեն ռազմական համագործակցությանն առնչվող հարցեր: ԱՄՆ-ի եւ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարների երկխոսությունը կընդգրկի միջուկային զենքերի չտարածմանն ու անվտանգության այլ խնդիրներին առնչվող հարցեր: Նախատեսվում է, որ իր այցի ընթացքում Սաֆար Աբիեւը կայցելի մի քանի ամերիկյան ռազմակայաններ:

ԱՄՆ-ում մահապատիժը կրկին վեճերի առարկա է

Վիճակագրությունը վկայում է, որ ԱՄՆ-ում գանգատարկման ներկայացվող մահավճիռների երկու երրորդը չեղյալ է հայտարարվում: Գործերի վերանայման դեպքում մահապարտների 82 տոկոսն ավելի մեղմ պատիժ է ստանում, իսկ 7 տոկոսը լիովին արդարացվում է: Կոլումբիա համալսարանի գիտնականներն ուսումնասիրել են վերջին 23 տարիներին մահվան դատապարտված 5760 անձանց գործերի վերանայման ընթացքը եւ հանգել վերոհիշյալ հետեւությունների: Նրանց բերած տվյալներն ԱՄՆ-ում կրկին վեճեր են բորբոքել մահապատժի նպատակահարմարության շուրջը: Դրա հակառակորդները նշում են, որ մահավճիռների վերանայումների արդյունքները վկայում են երկրի դատական համակարգում առկա լուրջ թերությունների մասին: Մինչդեռ մահապատժի կողմնակիցները միեւնույն արդյունքի հիման վրա փորձում են այն հետեւությունն անել, թե գանգատարկման շնորհիվ դատական համակարգը մեծ մասամբ կարողանում է բացահայտել սխալ մահավճիռները: Կոլումբիա համալսարանի զեկուցագրի հեղինակ Ջեյմս Լիբմանն այս առնչությամբ հեգնանքով գրում է. «Մեր դատական համակարգն ստեղծված է սխալներ գործելու եւ ապա դրանց ուղղման փորձեր կատարելու նպատակով»:

Դատական սխալներն իրոք մտահոգիչ են, եթե նկատի ունենանք, որ գործվում են պրոֆեսիոնալների կողմից եւ մեծ մասամբ ճակատագրական են: Այստեղ էական է փաստաբանների բանիմացության հարցը: Զեկուցագրում այն միտքն է արտահայտվում, որ մահավճիռների 37 տոկոսը կայացվել է դատապաշտպանների անպիտանիության հետեւանքով, հակառակ դեպքում վճիռն ուրիշ կլիներ: Մահավճիռների 16 տոկոսը կայացվել է դատախազների ճնշմամբ, որոնք անտեսել կամ թաքցրել են մեղմացուցիչ հանգամանքները: «Պուեն» հանդեսը տեղեկացնում է, որ Իլինոյսի նահանգի իշխանությունները դեռ հիշյալ զեկուցագրի հրապարակումից առաջ որոշել էին կասեցնել մահապատիժները՝ սպասելով հետաքննիչ հատուկ հանձնախմբի եզրակացություններին:

Կոլումբիա համալսարանի փորձագետների զեկուցագիրը ծանրակշիռ փաստարկ կարող է դառնալ դեմոկրատ սենատոր Պատրիկ Լիհիի օրինագծի օգտին, որով առաջարկվում է մահապարտների ցանկության դեպքում նրանց բջիջների դեզօքսիռիբոնուկլեինաթթվային ստուգումներ անցկացնել՝ սխալների թիվը նվազագույնի հասցնելու նպատակով:

Պ. Բ.

Եվրամիության գործարար շրջանակները զգուշացնում են

Եվրամիության գործարար շրջանակների ղեկավարները խստորեն զգուշացրել են տարբեր երկրների կառավարություններին եւ Եվրախորհրդին, որ մինչեւ 2010 թ. Եվրոպան գործարարության տեսակետից աշխարհի ամենամրցունակ վայրը դարձնելու իրենց եւ Եվրամիության նպատակի իրականացումը խափանված է որոշումների դանդաղ ընդունումով եւ կանոնագրությունների չափազանցումներով: Ամփոփելով եվրոպական գործարար շրջանակների 2-օրյա գագաթաժողովը, «Արդյունաբերողների եվրոպական կլոր սեղանի» եւ «Ռիդ էլսեւիե» տեղեկատվական ընկերության նախագահ Մորիս Տաբաքսբլաթը նշել է, որ Եվրամիությունը վաղուց կարիք ունի «կարգավորելու որոշումներ ընդունելու գործընթացը»:

Անդրադառնալով դրան, Բրյուսելից Պիտեր Նորմանը «Ֆայնենշլ թայմս» թերթում գրում է, որ «որոշակի կառույցների» բացակայությունը խոչընդոտում է գործարարության գլոբալիզացմանը Եվրոպայում: «Արագ բառը շատ հարաբերական է մեզ համար: Եվրամիությունն ընդունակ չէ արագ գործելու: Որոշումների ընդունումը տարիներ է տեւում», մեջ է բերում նա Տաբաքսբլաթի խոսքերը, ավելացնելով, որ ժամանակն այնպիսի մի շքեղություն է, որ Եվրոպան ի վիճակի չէ ձեռք բերել:

Գագաթաժողովում Տաբաքսբլաթի մտքերին եւ մռայլ գնահատականներին համամիտ է եղել «Արթուր Դլիթլ» ամերիկյան գործարար-խորհրդատվական ընկերության գլխավոր գործադիր տնօրեն Լորենցո Լամադրիդը: «Ճիշտ է, վերջին 23-30 տարվա համեմատ Եվրոպան այժմ շատ արագ է շարժվում, սակայն, միեւնույն է, նա դեռ շատ հեռու է Մ. Նահանգներից», ասել է նա:

Գագաթաժողովին, որի նպատակն էր «նորամուծությունների եւ ստեղծագործական մոտեցումների շուրջ երկխոսություն ծավալելը», ներկա են եղել մոտ 800 պատվիրակություններ Եվրոպայի գործարար եւ ղեկավար շրջանակներից: Թերահավատությունը շատերին է համակել. նիստերի ընթացքում նշվել են այն երկրները, որոնք ետ են մնում, առաջարկվել է առավել ազատություն տալ նախաձեռնողներին, խրախուսել անձնական հարստություն դիզելը եւ ռիսկի դիմելը: Խոսվել է նաեւ տեղեկատվական տեխնոլոգիան զարգացնելու անհրաժեշտության մասին:

Հ. Օ.

Մշակույթ

Տարածության եւ ժամանակի հարաբերության ինչ-որ կետում, երբ հոգեկան կեցույթներն արդեն ուրիշ չափումների մեջ են, «խաղաղակրթությամբ» չորացված ոճն Արտաշես Հունանյան՝ որդի Արմենակի պետք է հասկանար, ոչ, նախ եւ առաջ պետք է գլխի ընկներ, որ այլափոխվում է ինչ-որ նոր նյութի եւ իր մեջ զգում սրբազան ոգու սուրբ գոյությունը: Այս զգալով ու հասկանալով, իր ձեռքը գրիչ պիտի վերցներ վրձնից զատ ու գեղեցիկ ձեռագրով, զգուշությամբ, խնամքով 1970-ից պետք է իր Մատյանը գրեր՝ «Պահպանակը»: Պետք է ասեր, ի-

րենց կարծիքով մոռացության անապատը. հսկայատարածք երկրի փոքրիկ քաղաքներից մեկը՝ Սպիտակը ու այդ քաղաքում՝ մանկավարժի հասնես մի պաշտոն: Բայց նրանք չէին կարող հասկանալ, որ ուսուցիչն ի զորու կլինի ուսուցչից ուսուցչապետ դառնալ: Սա կարող էին զգալ պաշտեցիկ ու խելամիտ արվեստագետներ Շառլ Պեռոնեն, Ալ. Կամենսկին, Ա. Զանձեւը, որոնք ծանոթ էին Արտաշես Հունանյանի գոնե նկարներին: Մոնրեալում, Նյու Յորքում, Լոս Անջելեսում, Բեյրութում, Տոկիոյում, Լիսաբոնում, ապա նաեւ Լիտվայում, Էստոնիայում, Չիլիում,

տյանները արձանագրում են Հայաստանից ԱՄՆ բուժման եկած Արտաշես Հունանյանի մահը:

1988-ի երկրաշարժից անմիջապես հետո Արտաշես Հունանյանին հոգեկան խաղաղության հասցնելու համար բերել էին Երեւան: Մի գիշեր, երբ նա իր հարազատների տանը, կրկին անքուն նայում էր պատուհանից, աչքին հրեղեն մի կառք է երեւում, որը եկել էր իրեն տանելու: Անչափ գեղեցիկ էր այդ կառքը, անչափ ցանկալի: Հարազատներն, անշուշտ, տեսիլքին անհավատ են մնում: Ինքը տեսնում էր... Առասպե՞լ է, մի՞ֆ... Բնավ ոչ:

Ինքն իր հետ էր եւ ինքն իրենով ամբողջ էր

Սկսում ենք ճանաչել Արտաշես Հունանյանին

«Արթնացի՛ր, ո՛վ մարդ, անձն իմ հանցավոր եւ չարապատեհ,/ Արթնացիր իսկույն մոլեռանդ մտքիդ սին ցնորքներից/ Եվ շուրջդ նայիր եւ տես, թե ի՞նչ է կատարվում ահեղ Մարդկային մտքի խոր անդունդներում,/ Կանաչ ծառերի պտղած ճյուղերին, /Հառաչանքների վառվող քուրայում,/ Երկու թշնամի զոռ բանակները՝ սահմանազատող,/ Անդունդին նետված կամ կամուրջի վրա/ Եվ պատարագի սուրբ հնչյունները/ Իրար շաղկապող լռության խորքում: / Տես, թե ինչպես է ալիքավորվում լույսը մթան մեջ,/ Բարու շնորհը՝ խռովության մեջ,/ Պայծառ երազը՝ մարդասպանի մտքի ծալքերում,/ Ուրախությունը՝ բանտախուցերում,/ Օրհնությունները՝ դաժան աշխարհում,/ Լույս անձրեւները՝ անապատներում,/ Աստծո փառքը՝ եսասերների Մթամած հոգու փակ սրահներում,/ Ճշմարտությունը՝ ստախոս մարդկանց շուրթերի վրա, / Կորած, մոլորած հնչյունը դառնում փրկարար համերգ/ Կամ թե Սավուղը ինչպես է դառնում Պողոս Առաքյալ...»:

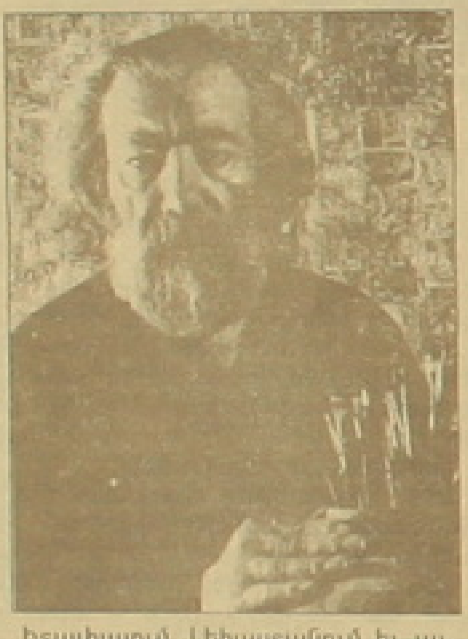

Իր ողջ կյանքը խորհրդավոր ծես եղավ, լուսավոր միստերիա: Մեր ժամանակի մեջ եւ մեր կողքին ապրելով, Արտաշես Հունանյանը տարածքից ու ժամանակից հեռացավ: Ոմանց թվաց, թե նա անհայտության մեջ է, ոմանք գույժ տվեցին, թե չգիտեն իր տեղը՝ ժամանակավոր բնակության վայրը, թեեւ Երեւանը լքած մարդը Սպիտակում էր՝ իր ծննդավայրում եւ արվեստի դպրոցում էր աշխատում, դեռեւս հոգով չորացված մանկանց ուսուցանում էր նկարչություն, սովետական պարտադիր դասընթացներից բացի խոսում Սոկրատեսից, Պողոս Առաքյալից, Գրիգոր Նարեկացուց, Սվամի Վիվեկանանդայից, որոնց նույնանման մտածողներ եւ իր համախոհներն էր համարում: Երբ իր լավագույն բարեկամներից մեկը՝ Սերգեյ Փարաջանովը, միջազգային փառքի արժանանալուց հետո պետք է ձերբակալվեր, անվերջ հետապնդվեր, ապա Արտաշես Հունանյանին՝ նույնպես միջազգային հեղինակություն դարձող մարդուն սովետական իշխանությունները հասկացրել էին ի-

Իտալիայում, Լեհաստանում եւ այլուր ցուցադրվել էին նրա նկարները:

Շուրջ երկու տասնամյակ Արտաշես Հունանյանի մասին ոչինչ չգրվեց, ոչինչ չխոսվեց ոչ սովետական ու միջազգային մամուլում, ոչ էլ՝ տեղական: Հազվագյուտ հրապարակումները եւ ռադիոհաղորդումները պարզունակ տեղեկատվություններ էին Սպիտակի արվեստի դպրոցի նկարչության դասատու Արտաշես Հունանյանի մասին: Այս ամենը բնավ չէր մտահոգում նրան, քանզի նա արդեն յուրացրել էր աշխարհի հնագույն եւ մեծագույն փիլիսոփայական երկերը եւ հոգեւոր ոլորտներում էր զգում իրեն: Նա ամեն տարի քսան օր կատարյալ ծոմապահության մեջ էր: Եվ հենց այս օրերին էր երկնում իր լավագույն կտավները: Իր իսկ բացատրությամբ, ծոմապահությունը սկսելուց երեք օր հետո, արվեստագետի միտքը պայծառանում է, հոգին լուսավորվում, եւ մարդն ապրում է գերերկրային ոլորտներում: Զգացողությունները սրվում են, հոգու աչքը՝ պայծառանում: Եվ բնավ զարմանալի չէ, որ Արտաշես Հունանյանը, երկրաշարժից մեկ-երկու րոպե առաջ, նախազգալով աղետի հավանականությունը, դպրոցի շենքից դուրս է հանում իր աշակերտներին եւ նրանց փրկում մահից: Ինքն էլ է փրկվում, սակայն հոգեկան այնպիսի ծանր ապրումներ է ունենում, որ դադարում է ստեղծագործել: Մի քանի տարի անց նա ավարտում է իր երկրային կյանքը, եւ ամերիկյան պատասխանատու ա-

Խորհրդավոր ու լուսավոր Արտաշես Հունանյանին 1988-ի դեկտեմբերի 20-ին, երկրաշարժից 13 օր անց տեսել էր նաեւ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ն, որն այն ժամանակ դեռ Կիլիկիո աթոռի հովվապետն էր. «...յանկարծ ինծի ներկայացուեցաւ Ս. Յովհաննէս Մկրտչի անապատական պատկերն իր դէմքին փոխադրած անձ մը, ձեռքին մեծածաւալ մագաղաթի մը հանգոյն ոլորուած պաստառ մը՝ Արտաշէս Յունանեան...»: Կաթողիկոսին է տալիս նկարը, եւ հոգեւոր մշակույթի գիտակ Գարեգին Ա-ն նկատում է. «Չէի ճանչցած զինքը՝ հեղինակը: Նկարէն դիտեցի եւ նկարողը ճանչցայ: Լուռ, ներսուզեալ մարդ մը, սակաւախօս, գրեթէ անխօս, ինք իրմով ինքզինք եղող, տխրատեսիլ դէմք մը, սակայն... առանց տրտմութեան ու դժգոհանքի: Կարծէք հարց չունէր երբեք. ամէն հարց իրեն համար լուծուած էր: Հաշտ հոգի մը, բարութիւն թելադրող, առանց բարութիւն արտայայտելու: Կարծէք ոչինչ կ'արտայայտէր: Ինք իրեն հետ եւ ինք իրմով ամբողջ էր...»:

Տասնչորս տարի շարունակ գրեց «Պահպանակը», տասնչորս տարի չար աչքերից հեռու պահեց, արտագրեց, փոփոխեց, փայլեցրեց տողերը, որպեսզի իր մեջ եղած ոսկին չփոշոտվի, որպեսզի չկորցնի հոգու «ոսկիությունը»: Նա այս չքնաղ երկիրն այցելեց հեռու-հեռավոր հավերժությունից՝ սերն ու հարգանքը մարդկանց հոգու մեջ թողնելու համար, բայց մարդիկ մոլի չարաբանությամբ ծաղրեցին անձն իր եւ քարկոծելով նրան թշնամի հռչակեցին: Ինքը կարողացավ առանց անարգանք ու քամահրանքի մոտենալ նրան՝ հանճարեղ մարդուն, անվերջ ասելով «բարի առավոտ» եւ կարողացավ առանց քողարկված սուտ ու կեղծիքի մոտենալ նաեւ բռնակալ մարդուն, անվերջ ասելով՝ «բարի առավոտ»... Այսպես՝ «բարի առավոտ» ասաց բոլորին, քանզի ինքը բարության ավետաբերն էր ու լույսի պատգամախոսը...

Մենք կամաց-կամաց սկսում ենք ճանաչել Արտաշես Հունանյանին, այն մարդուն, որ մեր կողքին էր, մեր ժամանակակիցը, բայց եւ ժամանակից դուրս էր ու մեզանից հեռու:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԼՈՒՅՍ Է ՏԵՍԵԼ

Ավագագույն լրագրողի նոր գիրքը

Ավագագույն լրագրող, պատմական գիտությունների թեկնածու, ՀՀ մշակույթի վաստակավոր գործիչ Արտավազդ Գասպարյանն արդեն 65 տարի անխոնջ ծառայում է մեր մամուլին: Հեղինակ է մի քանի գրքերի, պատմագիտական եւ գեղարվեստական ակնարկներ, հոդվածների ժողովածուներ: Օրերս լույս է տեսել գրչի ծերունազարդ մշակի նոր գիրքը՝ «Մամուլ եւ իշխանություն», Երեւանի «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանի ռեկտոր Ա. Խաչատրյանի խորհրդատվությամբ: Գիրքը նախ եւ առաջ տեղեկատվական բնույթի հարուստ նյութերի մի ամբողջ շտեմարան է եւ օգտակար կարող է լինել հատկապես երիտասարդ լրագրողներին: Նրանում ակնարկ է արված մամուլի նախապատմությանը՝ հռոմեական կայսրության ժամանակներից մինչեւ մեր օրերը, լուսաբանված է հատկապես հայ մամուլի պատմությունը՝ 200-ամյա «Ազդարարից» մինչեւ նորօրյա պարբերականներ, լրատվական գործակալություններ, «Ոսկե գրիչ» մրցանակի դափնեկիրներ:

Սիրով հանձնարարում ենք լրագրողների երիտասարդ սերնդին եւ մամուլի պատմությամբ հետաքրքրվող լայն հասարակայնությանը:

Ռ. Հ.

ՀԱԿԻՐՃ

Անգլերենով ծանոթացում հայ առաջին ֆեմինիստ գրող Ս. Տյուսաբի հետ

Բարեբախտություն է, որ սփյուռքում մարդիկ սիրահոժար նվիրումով մեր մշակութային արժեքները ներկայացնում են օտարներին: Նրանց թվում է լիբանանահայ մտավորական, Բեյրութի ամերիկյան համալսարանի անգլերեն լեզվի եւ գրականության դասախոս Ազատուհի Սիմոնյանը, որը վերջերս անգլերենով հրատարակել է «Tribune to the Armenian feminist writer Serpouhi Dussap» («Հարգանքի տուրք հայ ֆեմինիստ գրող Սրբուհի Տյուսաբին») վերնագրով գրքույկը:

Ըստ կանադահայ համայնքի ՌԱԿ պաշտոնաթերթ «Ապագայ» շաբաթաթերթի, հեղինակը ուսումնասիրելով Տյուսաբի երեք վեպերը («Մայտա», 1883, «Սիրանույշ», 1884 եւ «Արաքսիա կամ վարժուհի», 1887) ու գործունեությունը ընդհանրապես, հաջողությամբ կարողացել է ճշգրտորեն ներկայացնել հայ գրագիտուհու ֆեմինիստական գաղափարախոսությունը՝ հետաքրքիր զուգահեռներ անցկացնելով նրա ժամանակակից ամերիկուհի ֆեմինիստների՝ Քեյթ Շոպենի (1851-1904) եւ Շառլոտ Փարկինզ Ջիլմանի (1860-1935) հետ: Այդ զուգահեռների միջոցով Ազատուհի Սիմոնյանը հաստատել է, որ առաջին հայ ֆեմինիստ գրագիտուհին իր առաջադեմ գաղափարները արծարծել է այնպիսի ողջամիտ դատողություններով, որոնք այսօր էլ են մուտք գործում աֆրիկյան կամ միջինարեւելյան որոշ երկրներ: Այս առումով էլ գնահատանքի եւ քաջալերանքի արժանի է Սիմոնյանի աշխատությունը, որի եզրահանգումներում Տյուսաբի սկսած շարժման տրամաբանական շարունակությունը հեղինակը տեսնում է հայկական սփյուռքի կանանց իրավունքների պաշտպանությանը նվիրված նորագույն շարժումների, այդ թվում Բոստոնի Հայկական միջազգային կանանց ընկերակցության գործունեության մեջ:

Մաղթենք, որ Սիմոնյանը շարունակի հայ կնոջ արժանիքներն օտարներին ներկայացնելու աշխատանքը, այս անգամ չմոռանալով անդրադառնալ նաեւ Հայաստանում գործող կանանց կազմակերպություններին:

Հ. Ծ.

Հարգանոք՝ առ մեծ երաժիշտը

Դարասկզբին «մեծ» քամանչահար Սաշա Օգանեզաշվիլին կատարելագործեց քամանչան, այն քամանչան, որին իր երգն էր ձոնել մեծն Սայաթ-Նովան: Քամանչան երեք լարից դարձավ չորս լարանոց եւ մեծ մեղեդայնություն ունեցող ազգային նվագարան: Հանրապետության ժողովրդական արտիստ, կոմպոզիտոր, «Արամ Մերանգուլյանի» անվան համույթի անփոխարինելի կոնցերտմայստեր Արսեն Մեջինյանը ողջ կյանքը նվիրեց ազգային երգարվեստին: Դեռեւս տակավին երիտասարդ արժանացավ մրցանակի: 1939 թ. Գուրգեն Միրզոյանի գլխավորությամբ Մոսկվայում մասնակցեց հայկական օրերի տասնօրյակին: Ստեղծագործեց լավագույն երգեր Ավետիք Իսահակյանի, Արամայիս Սահակյանի, Ռոզա Պետրոսյանի եւ այլոց ստեղծագործությունների հիման վրա, նա ունի նաեւ պարեղանակներ: Ցանկալի կլիներ, որ հանրապետությունում տեղի ունենար Արսեն Մեջինյանի անվան փառատոն, եւ շնորհալիները ստանային նրա անունով մրցանակներ:

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ճանապարհի սկիզբը

Փոքրիկ աղջիկն արդեն ճանաչման է արժանացել

Ժաննա Ղազարյանը Երեւանի Ն. Աղբալյան դպրոցի 7-րդ դասարանի աշակերտ է եւ ունի յոթ գովասանագիր:

Ստեղծագործել է վաղ հասակից, իսկ լրջորեն զբաղվել է 9 տարեկանից: Գրում է բանաստեղծություններ, հեքիաթներ եւ պատմվածքներ: Ուսումնասիրում է անգլերեն եւ գերմաներեն, աստղագիտություն եւ փիլիսոփայություն, նկարում է: Սիրում է Աբու Ֆարաջի պատմվածքները, կարդում է նաեւ մեծ փիլիսոփաների մասին եւ սիրում աֆորիզմներ: Տպագրվել է «Կանչ» թերթում, «Աղբյուր» ամսագրում եւ 1999-ին լույս տեսած «Կանչի» «Հույս, հավատ, սեր» խորագրով մատենաշարում: 1999-ին դպրոցում կայացած օլիմպիադայում «Հայոց լեզուն տունն է հայունի» լավագույն շարադրության, գերազանց հաջողությունների եւ օրինակելի վարքի համար արժանացել է 2-րդ մրցանակի:

14-ամյա աղջնակը հետաքրքիր համարում աստղագիտությունը եւ որքան շատ է իմանում գիսավորների, մոլորակների, երկնաքարերի մասին եւ որքան շատ է կարդում, ավելի է մեծանում հետաքրքրությունը:

Ժաննան կարդում է փիլիսոփաների աշխատությունները եւ ինքն էլ գրում աշխատություն: Նա ունի իր անձնական «Բարեգործ» անվանումով թերթը, որտեղ կան բազմաթիվ հետաքրքիր նյութեր՝ հումոր, անեկդոտներ, հարցազրույցներ, գրական էջ, ժամանց, վիկտորինա եւ բազմաթիվ այլ նյութեր: «Տպագրությունը» կատարում է ինքն իր գրչով, եւ առայժմ ինքն էլ միակ ընթերցողն է:

Անկասկած, վաղ է հիացական խոսքեր շռայլելը փոքրիկ Ժաննայի համար, սակայն որ նա շնորհալի է, ժխտել չի կարելի: Բարին մաղթենք փոքրիկ աղջնակին եւ հավատանք, որ նա հեռու կմնա սնափառությունից:

ԱՆԺԵԼԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Սիրո՞ւմ եք Սեն-Սանս

Ելույթ ունեցան երիտասարդները

Օրերս Սայաթ-Նովայի անվան երաժշտական դպրոցի դահլիճում Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի օպերային դասարանի ուսանողները, ասպիրանտներն ու շրջանավարտներն իրենց կատարողական բարձր վարպետությամբ հաճույք պատճառեցին հանդիսատեսին: Համերգը կազմակերպվել էր կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Տիգրան Լեւոնյանի եւ դասախոս Էլինա Վանյանի նախաձեռնությամբ: Հնչեցին մեներգեր, զուգերգեր Ա. Տիգրանյանի, Սեն-Սանսի, Վերդիի հայտնի օպերաներից, նվագակցում էր Արմինե Հարությունյանը:

Հատկապես կուզեի առանձնացնել Մարիա Քոչարյանի, Պերճ Քարազյանի, Գոռ Հարությունյանի, Լիանա Ղազարյանի, Սուրեն Մկրտչյանի անունները, միեւնույն ժամանակ հույս հայտնելով, որ այսօր ընդամենը այս գողտրիկ դահլիճի պատերը ցնցող նրանց հոգեհմա ձայնն ամենամոտ ապագայում կհնչի միջազգային բեմահարթակներից: Իսկ պարբերաբար պոպ երաժշտության ռիթմիկ թնկթնկոցով ուղեղները լվացող հանդիսատեսին խորհուրդ կտայի ժամանակ առ ժամանակ այցելել նման միջոցառումների՝ հոգին լվանալու, բարությամբ ու բարձր մշակույթով կազդուրվելու համար: Եվս մեկ հավելում. օպերային թատերարվեստը բարդ ասպարեզ է, այս ոլորտում դեռեւս առաջին քայլերն անող, ինքնահաստատման ուղին բռնած երգչին պարզապես անհրաժեշտ է մեր անաչառ արձագանքը, ասել է թե՝ ծափերը, անկեղծ դրվատանքի խոսքը: Բոլորովին ամոթ չէ, ոչ էլ անտեղի՝ պարգեւած հաճելի պահի դիմաց վարձահատույց լինել բուռն, անկեղծ ծափերով:

ԼԻԱՆԱ ՉԻՉՅԱՆ

«ԿՈՆՎԵՐՍ ԲԱՆԿ» ՓԲԸ

Մենք իրականացրել ենք «Կոնվերս Բանկ» ՓԲԸ (այսուհետ՝ «Բանկ») 1999 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը:

Բանկի ղեկավարության եւ աուդիտորների համապատասխան պարտավորությունները

Բանկի ղեկավարությունը պատասխանատու է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար: Մեր պատասխանատվությունն է կարծիք արտահայտել բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ՝ հիմք ընդունելով իրականացված աուդիտը:

Եզրակացության հիմնավորումը

Մեր աուդիտն իրականացվել է միջազգային աուդիտորական չափանիշներին համապատասխան: Նշված չափանիշները պահանջում են աուդիտը ծրագրավորել ու իրականացնել այնպես, որ հիմնավորված համոզվածություն ձեռք բերվի ֆինանսական հաշվետվություններում էական սխալների բացակայության վերաբերյալ: Աուդիտն ընդգրկում է ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված տվյալներն ու համապատասխան ծանոթագրությունները հիմնավորող փաստերի ընտրանքային կարգով ստուգում: Աուդիտը նաեւ ընդգրկում է ղեկավարության կողմից կիրառված հաշվապահական սկզբունքների եւ տրված գնահատականների վերլուծությունն, ինչպես նաեւ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման ընդհանուր գնահատականը: Մենք վստահ ենք, որ մեր կողմից իրականացված աուդիտը հիմնավորված ելակետ է ստորեւ բերվող եզրակացության համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով ֆինանսական հաշվետվությունները ճշմարտացիորեն են արտացոլում Բանկի ֆինանսական դրությունը առ 31-ը դեկտեմբերի 1999 թ., նրա գործունեության արդյունքները եւ դրամական հոսքերը տարեվերջին եւ համապատասխանում են միջազգային հաշվապահական չափանիշներին:

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ · Արտոնագրված աուդիտորներ, Երեւան, 8 մարտի 2000 թ.

Հաշվեկշիռ
առ 31 դեկտեմբերի 1999 թ.

	1999թ. հազ. դրամ	1998թ. հազ. դրամ
Ակտիվներ		
Կանխիկ դրամական միջոցներ	415,439	33,116
Հաշիվներ Կենտրոնական բանկում	576,426	363,271
Պահանջներ այլ բանկերի նկատմամբ	5,313,771	2,543,919
Արժեթղթեր	800,440	794,397
Վարկեր հաճախորդներին	3,313,751	1,032,285
	10,419,827	4,766,988
Հիմնական միջոցներ	285,303	276,572
Հաշվարկված տոկոսներ եւ այլ ակտիվներ	316,417	184,716
Ընդամենը ակտիվներ	11,021,547	5,228,276
Պարտավորություններ		
Ավանդներ բանկերից	3,302,968	1,738,021
Ընթացիկ հաշիվներ եւ ավանդներ հաճախորդներից	6,379,809	2,556,912
Մուրհակներ	62,955	16,837
	9,745,732	4,311,770
Հաշվարկված տոկոսներ եւ այլ պարտավորություններ	209,768	120,580
Ընդամենը պարտավորություններ	9,955,500	4,432,350
Բաժնետիրական կապիտալ		
Բաժնետիրական կապիտալ եւ պահուստներ	1,066,047	795,926
Ընդամենը պարտավորություններ եւ բաժնետիրական կապիտալ	11,021,547	5,228,276

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Եկամուտների եւ ծախսերի հաշվետվություն
1999 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	1999 թ. հազ. դրամ	1998 թ. հազ. դրամ
Տոկոսներ եւ նմանատիպ եկամուտներ	1,348,508	568,775
Տոկոսային ծախսեր	(644,831)	(136,873)
Զուտ տոկոսային եկամուտ	703,677	431,902
Եկամուտ միջնորդավճարների գծով	196,430	135,653
Ծախս միջնորդավճարների գծով	(65,874)	(53,794)
Զուտ շահույթ արտարժութային գործառնություններից	171,989	316,060
Շահույթ հանած արժեթղթերի ներդրումից ստացված վնասը	22,022	(40,978)
Այլ գործառնական եկամուտ	18,769	2,027
Ոչ տոկոսային եկամուտ	343,336	358,968
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	(401,163)	(355,645)
Այլ գործառնական ծախսեր	(50,851)	(37,054)
Շահույթը մինչեւ հատկացումները վարկերի հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդին եւ հարկումը	594,999	398,171
Հատկացումներ հնարավոր կորուստների պահուստաֆոնդերին	(188,474)	(71,044)
Շահույթը մինչեւ հարկումը	406,525	327,127
Հարկեր	(124,986)	(76,521)
Շահույթը հարկումից հետո	281,539	250,606
Շահաբաժիններ	(11,418)	(9,074)
Տարվա զուտ շահույթը	270,121	241,532

Դրամական հոսքերի հաշվետվություն
1999 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	1999 թ. հազ. դրամ	1998 թ. հազ. դրամ
Գործառնական շահույթի եւ գործառնական գործունեությունից ստացված զուտ դրամական հոսքի համեմատագրումը		
Շահույթ մինչեւ հարկումը	406,525	327,127
Պահուստավորումներ տոկոսների գծով	108,177	-
Պահուստավորումներ անհուսալի պարտքերի գծով	188,474	71,044
Մաշվածություն	70,130	36,111
Հիմնական միջոցների վաճառքից ստացված վնաս	66	728
Գործառնական շահույթ մինչեւ գործառնական ակտիվներում եւ պարտավորություններում փոփոխությունները	773,372	435,010
Դրամական միջոցների զուտ ներհոսք գործառնական գործունեությունից		
Հաճախորդներին եւ բանկերին տրամադրված վարկերի աճ	(2,762,256)	(672,950)
Հաշվարկված տոկոսների եւ այլ ակտիվների աճ	(184,933)	(101,704)
Այլ բանկերից ստացված ավանդների աճ	1,564,947	1,400,408
Հաճախորդներին վճարվելիք գումարների աճ	3,822,897	896,365
Հաշվարկված տոկոսների եւ այլ պարտավորությունների աճ	49,940	88,898
Վճարված հարկեր	(75,072)	(89,305)
	2,415,523	1,521,712
Դրամական միջոցների զուտ արտահոսք ներդրումային գործունեությունից		
Հիմնական միջոցների ձեռք բերում	(81,656)	(46,229)
Հիմնական միջոցների վաճառքից ստացված հասույթ	1,702	-
Արժեթղթերի զուտ վաճառք/(ձեռք բերում)	795	(667,370)
	(79,159)	(713,599)
Դրամական միջոցների զուտ ներհոսք ֆինանսական գործունեությունից		
Թողարկված մուրհակներ	46,118	16,837
Վճարված շահաբաժիններ	(8,303)	(1,091)
	37,815	15,746
Դրամական միջոցների եւ դրանց համարժեք միջոցների զուտ աճ	3,147,551	1,258,869
Դրամական միջոցները եւ դրանց համարժեք միջոցները առ 1 հունվարի 1999 թ.	2,888,369	1,629,500
Դրամական միջոցները եւ դրանց համարժեք միջոցները առ 31 դեկտեմբերի 1999 թ.	6,035,920	2,888,369

Փոփոխություններ զուտ կապիտալում
1999 թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	Բաժնետիրական կապիտալ հազ. դրամ	Նախորդ ժամանակաշրջ. չբաշխված պահուստներ հազ. դրամ
Առ 31 դեկտեմբերի 1998 թ.	66,733	473,610
Ժամանակահատվածի զուտ շահույթ	-	270,121
Առ 31 դեկտեմբերի 1999 թ.	66,733	743,731

ՄՈՍԿՎԱ

Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրի շրջանակներում կարող են ստեղծվել արագ ծավալման ուժեր

ՄՈՍԿՎԱ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագրի շրջանակներում (ԿԱՊ) կարող են ստեղծվել արագ ծավալման ուժեր: Այդ մասին հունիսի 27-ին կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է Կոլեկտիվ անվտանգության խորհրդի գլխավոր քարտուղար Վալերի Նիկոլաենկոն: Նրա խոսքերով, նման ուժերի ստեղծման գաղափարով հանդես է եկել ԿԱՊ-ի շրջանակներում գործող պայմանագրի մասնակից երկրների անվտանգության խորհուրդների քարտուղարների խորհուրդը: Արագ ծավալման ուժերը դրանց ստեղծման դեպքում կարող են ծառայել ահաբեկչության, թմրաբիզնեսի դեմ պայքարի, ինչպես նաև խաղաղարար գործողությունների անցկացման համար: Վ. Նիկոլաենկոն նաև հայտարարել է, որ ԿԱՊ-ի մասնակից պետությունների գործունեության հիմնական ուղղությունը մոտ ապագայում կդառնա անվտանգության տարածաշրջանային համակարգերի ստեղծումը: Ըստ որում սկզբում այդ համակարգերը կստեղծվեն երկկողմ համաձայնագրերի հիման վրա՝ ԿԱՊ-ի կառուցվածք դրանց հետագա ներգրավմամբ:

Ներկայումս պայմանագրի մասնակիցների թվում են՝ Ռուսաստանը, Բելառուսը, Հայաստանը, Ղազախստանը, Տաջիկստանը և Ուզբեկստանը: «Կոլեկտիվ անվտանգության պայմանագիրը փակ միություն կամ ռազմական դաշինք չէ. ԿԱՊ-ի մասնակիցները ոչ մի պետության հակառակորդ չեն համարում և պատրաստ են պայմանագրի մասնակիցների թվում ընդունել բոլոր նրանց, ովքեր համապատասխան ցանկություն կհայտնեն», հայտարարել է Վ. Նիկոլաենկոն: ԿԱՊ-ի պետությունների ղեկավարների խորհրդի հաջորդ նստաշրջանը պետք է տեղի ունենա ընթացիկ տարվա հոկտեմբերին: Այսուհետ, եզրափակել է Վ. Նիկոլաենկոն, պայմանագրի շրջանակներում խորհրդակցությունների ռեժիմն անհրաժեշտ մակարդակի վրա կդրվի տարին երկու անգամ:

ՏԱՐԱԾՔ

Առաջիկա ընտրություններում հայերի մի մասը պաշտպանում է Ալբերտ Գորին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ: Ամերիկայի հայկական ժողովրդավարական խորհուրդը հունիսի 25-ին սկսել է «Ամերիկայի հայերը հօգուտ Գորի» քարոզարշավը, որի նպատակն է ընտրողներին ծանոթացնել ի պաշտպանություն Հայաստանի Ալբերտ Գորի կատարած աշխատանքին, ինչը նրան կօգնի հաղթել նոյեմբերին ԱՄՆ-ում կայանալիք նախագահական ընտրություններում: Հայկական ժողովրդավարական խորհրդին հղված իր ուղերձում Գորը ողջունել է նման քարոզարշավի սկիզբը, մասնավորապես նշելով, որ «իր համար մեծ պատիվ է ստանալ ԱՄՆ հայերի աջակցությունը, և ինքն այսուհետև նույնպես մտադիր է համագործակցել հայկական համայնքի հետ»: «Ալբերտ Գորը լավագույն ընտրությունն է ինչպես մեր համայնքի, այնպես էլ մեր երկրի համար», նշել է «ԱՄՆ հայերը հօգուտ Գորի» կազմակերպության նախագահ Մայք Մահտեսյանը: «Ամերիկայի հայ բնակչության ընտրությունը միանգամայն հասկանալի է: Ջորջ Բուշն ու նրա խորհրդականները երկար ժամանակ աջակցում էին նավթային ինդուստրիային, որը կանգնած էր Հայաստանի դեմ պատերազմի ետևում և խոչընդոտում էր Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշմանը: Ոչ ԱՄՆ շահերը, ոչ ամերիկյան արժեքները չեն շահի, եթե նավթային ինդուստրիան դառնա Հայաստանի և Լեռնային Ղարաբաղի նկատմամբ ԱՄՆ քաղաքականության վճռական գործոն», նշել է Ամերիկայի հայկական ժողովրդավարական խորհրդի նախագահներից մեկը՝ Ռիչել Նարոյանը:

Բաքուն միացավ «Փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանության» եվրոպական կոնվենցիային

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ադրբեջանի Եվրախորհրդին անդամակցելու գործընթացի շրջանակներում Ստրասբուրգում գտնվող Ադրբեջանի արտգործնախարար Վիլայաթ Գուլիեւը ստորագրել է մի շարք համաձայնագրեր, որոնք որոշիչ են լինելու Բաքվի եվրոպական այս կառույցին անդամակցելու համար: Մասնավորապես, ի թիվս այլոց, Ադրբեջանը միացել է «Փոքրամասնությունների իրավունքների պաշտպանության» եվրոպական կոնվենցիային: ANS լրատվական գործակալության հաղորդմամբ, նշված կոնվենցիան որոշակի վերապահումներով ընդունվել է Ադրբեջանի խորհրդարանի կողմից, իսկ հունիսի 16-ին ստորագրվել է Հեյդար Ալիեւի կողմից: Ադրբեջանական կողմը հայտարարում է, որ վերապահումներն արվել են «Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության, ինքնիշխանության, ներքին և արտաքին անվտանգության հանդեպ սպառնալիքները կանխելու նպատակով»: Ակնհայտ է, որ Բաքուն երկյուղում է եվրոպական չափանիշներին համարժեք իրավունքներով օժտել երկրում բնակվող փոքրամասնություններին: Ըստ ադրբեջանական աղբյուրների, Գուլիեւը Ստրասբուրգից կմեկնի Մալազիայի մայրաքաղաք Կուալա Լումպուր՝ մասնակցելու հունիսի 27-30-ը կայանալիք Իսլամական երկրների համաժողովին, ուր նախատեսվում է քննարկել նաև Ղարաբաղյան հակամարտության հարցը:

Երեք ազդեցիկ չեչեն հրամանատարներ գրոհայիններին կոչ են արել վայր դնել զենքը և անցնել Ահմադ Քադիրովի կողմը

ԳՐՈԶՆԻ, 27 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Զենքը վայր դնելու և իշխանություններին հանձնվելու կոչով են երկուշաբթի գրոհայիններին դիմել երեք ազդեցիկ չեչեն դաշտային հրամանատարներ, որոնք բոլորովին վերջերս դիմակայում էին դաշնային ուժերին զենքը ձեռքին, հաղորդում է «Կավկազպրեսը»: Բրիգադի գեներալներ Ալի Սուլթանովը, Իբրահիմ Սայիդովը և Սալման Ադուեւը հանդես են եկել տեղի հեռուստատեսությամբ և առաջարկել «մարտնչող չեչեն տղերքին անցնել Ահմադ-Հաջի Քադիրովի կողմը և օգնել համատեղ ուժերով մաքրել հանրապետությունը օտարերկրյա վարձկաններից»: Ըստ Ադուեւի, նրանք, ովքեր ծանր հանցագործություններ չեն գործել, համաներման կենթարկվեն: Նա հիշեցրել է, որ Չեչնիայի վարչակազմի նոր ղեկավար Քադիրովն ունի դրա լիազորությունները ՌԴ նախագահից: «Վերադարձեք տուն, մենք պետք է միասին մաքրենք մեր հողը ահաբեկիչներից և վահաբականներից», հայտարարել է նա:

AGBU

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԻՒՆ
ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ
2000-2001 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ

Մելգոնեան կրթական հաստատությունը 74 տարվա պատմություն ունեցող միջնակարգ, երկսեռ, գիշերօթիկ և ցերեկային վարժարան է: Հաստատությունն օժտված է արդի ուսումնական պահանջները գոհացնող կառույցներով՝ տարալուծարաններ, համակարգիչներ, գրադարան, մարզական համալիր:

Մ. Կ. հաստատության ուսումնական ծրագիրը համապարփակ է.

■ Հայերեն լեզու, գրականություն և պատմություն, այլ նյութերը՝ անգլերենով:
■ Կդասավանդվի աշակերտի ծննդավայրի լեզուն (օրինակ՝ արաբերեն, հունարեն, բուլղարերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն): Այլ օտար լեզուների դասավանդումը կկազմակերպվի՝ բավարար թվով խմբակ գոյանալու դեպքում:
■ Հայերեն և անգլերեն լեզուների անբավարարմակարդակ ունեցող աշակերտների համար կազմակերպվում են հատուկ դասընթացներ:
■ Ուսումնական ծրագիրը հիմնված է միջազգային չափանիշներին և մակարդակներին համապատասխանող անգլիական GCE «O» Level-ի (սովորական մակարդակ) և «A» Level-ի (առաջացած մակարդակ), IGSCE-ի, ինչպես նաև ամերիկյան TOEFL, SAT I և SAT II-I պատրաստության վրա:
■ Աշակերտները կպատրաստվեն բարձր ճանաչում ունեցող ամերիկյան և եվրոպական համալսարաններ ընդունման պայմաններին համապատասխանող ծրագրով:
■ Արտադասարանային ծրագրում ընդգրկված են նկարչություն, թատրոն, երգչախումբ, փողային նվագախումբ, լրագիր, բատերական, սկաուտական և մարզական խմբակներ:
■ Հաստատության վկայականը ստացող շրջանավարտները հնարավորություն կունենան ուսումը շարունակելու լավագույն համալսարաններում (ամերիկյան, եվրոպական, Հայաստանի):

Հավելյալ տեղեկություններ ստանալու, ինչպես նաև դիմումի ձևի համար կարող եք դիմել
A.G.B.U. Melkonian Educational Institute
Admissions Office (Attn. Mrs. I. Guevherian)
P. O. Box 21907, CY-1514, Nicosia, Cyprus
Tel. +357-2-422195/422204 Fax: +357-2-493155
E-Mail: agbumei@melkonian.ac.cy
www.melkonian.ac.cy
կամ
Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության հայաստանյան գրասենյակ
Երևան 375019, Մ. Բաղրամյան փ. 40, սենյակ 17
Հեռախոս՝ +374-2-271654/271165

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ Ազատության 24/1 շենքի 10-րդ հարկում օպերատորական համակարգի համար նախատեսված տարածքի վերակառուցման աշխատանքներ կատարելու համար:

Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթին, պետք է՝

■ Ունենան տվյալ աշխատանքների կատարման համար պահանջվող պետական լիցենզիաներ,
■ Գրանցված լինեն պետական ռեգիստրում առնվազն 1,5 տարի:

Մրցույթի անցկացման պայմանները և աշխատանքների ծավալները շահագրգռված կազմակերպությունները կարող են ստանալ հետևյալ հասցեով. Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ, Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Մրցույթի մասնակցության արժեքը կազմում է 25000 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Մարյան 22, «Հայկաբանկ» ՓԲԸ h/h 15100100560303): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցույթի փաթեթը ստանալիս:

Առաջարկությունների ներկայացման վերջին ժամկետն է՝ 2000 թ. հուլիսի 4-ը, ժամը 12-ը:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՄԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

IATA

ԱՅԱՔՍ

AJAX

Մեր օգնությամբ դուք կարող եք թռչել ցանկացած ուղղությամբ երկրագնդի ցանկացած կետ:
Բոլոր ավիաընկերությունները հատկացնում են զեղչերի ճկուն համակարգ:

Դուք կարող եք համատեղել Ձեր հանգիստը բուժման հետ Սոչիի, Գագրայի, Պիցունդայի, Յալթայի առողջարաններում: Ուղեգրի արժեքը 20 օրվա համար սկսվում է 550 ԱՄՆ դոլարից:
Արժեքի մեջ մտնում է ավիատոմսերը, տեղափոխումը, օթևանումը, 3-անգամյա սնունդը:

Մանրամասն տեղեկությունների համար զանգահարել
ավիատոմսերի համար **52-45-64, 53-01-93, 53-86-44,**
տուրիզմի համար **53-24-32, 53-88-45**
E-mail: **ajax@arminco.com** կամ այցելեք մեզ՝ **Պուշկինի 43ա** հասցեով

Աուդիտորություն

Կազմակերպությունների ղեկավարներին, սեփականատերերին, ձեռներեցներին և բոլոր նրանց, ովքեր առնչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների հետ և ցանկանում են ծանոթանալ հաշվապահության գաղտնիքներին և բարձրացնել իրենց գործունեության արդյունավետությունը:

Հայաստանի հաշվապահների և աուդիտորների ասոցիացիան (ՀՀԱԱ)
առաջարկում է հատուկ դասընթացներ
«Ֆինանսական հաշվառման և կառավարման սկզբունքներ»
անվանմամբ:

Դասընթացը կօգնի Ձեզ՝
- ծանոթանալ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման սկզբունքներին,
- գնահատել ֆինանսական հաշվետվությունների հավաստիությունը,
- հաշվարկել փաստացի ինքնարժեքը
- կայացնել ռազմավարական որոշումներ:

Դասընթացի ավարտից հետո տրվում է վկայական:
Դասընթացը տևում է 40 ժամ, ուսման վարձը՝ 30 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ:
Տեղեկությունների համար զանգահարել՝ 54-16-65, 24-91-39, 24-91-78, 24-94-67:
Հասցե՝ Կ. Ուլնեցու 31, 5-րդ հարկ
Էլ. փոստ՝ aaaa@arminco.com

ՀԵՌՈՒՍՏԱՑՈՒՅՑ

28 հունիսի

9.00 Հայլուր
9.20 Հեռուստասերիալ «Լատինական փաստաբանը»
10.10 Հայրենադարձ տներ
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 «Համայնապատկեր»
11.00 Հայունիի
11.45 Լիամետրաժ մուլտֆիլմ «Տան ոգու արկածները»
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Պառնաս
18.00 Հեռուստասերիալ «Լատինական փաստաբանը»
19.00 1 լուր
19.10 «Հուշո աստղ»
19.50 «Ասպեկտ» վիճակախաղ
(Արբանյակային հեռարձակմամբ
19.10 Կեսգիշերային ճեպընթաց)
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակապալոգ
21.50 Ընդհատում
22.30 Հրաչյա Հովհաննիսյանի հուշ-երեկոն
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ՊՐՈՄԵԹԵՎՍ

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.30 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
18.00 Մուլտֆիլմ
18.10 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձյա կրիաները», սերիալ «Մահացու ճակատամարտ»
19.00 «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո»
20.00 Լրաբեր
20.35 Ռ. Մավիսակալյանի «Հարցեր» հեղինակային ծրագիրը
21.20 Օրը
22.25 «1-02»
22.30 «Ուրախ» լոտո
23.30 Գ/ֆ «Խորհրդավոր սպանություն Մանհեթենում»
(24.00 Լրաբեր)

9.00 Տոմար
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Սուրհանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Գիտաստղեր
20.30 Կամ-կամ
21.10 Դիվանագար
22.00 Ներկայացնում է Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախումբը
22.30 Տարբերանշան
23.00 «Հիտ-թեք 4»
23.30 Համերգ
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Թող կորչի ամեն ինչ»
(Ավարտին Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ջոնի Քվեստի անհավանական արկածները»
16.45 Զանգակների կանչը
17.10 ... Մինչև 16 և բարձր
17.40 Համով պատմություններ
17.55 Սերիալ «Բաբելոնյան աշտարակ»
19.00 Նորություններ
19.30 Դիմակներ-շոու
20.05 Գ/ֆ «Բեսթսելլեր» (դերերում՝ Դ. Վուդս, Բ. Դենեհի, ԱՄՆ, 1987 թ.)
21.45 «Բարի գիշեր, երեխաներ»
22.00 Ժամանակ
23.00 Ֆուտբոլ. Եվրո-2000
00.35 Ֆուտբոլ. Եվրոպայի առաջնություն. կիսաեզրափակիչ
01.45 Նորություններ
02.00 Սերիալ «Նորությունների ծառայություն»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20, 7.50, 8.40, 9.45 Բարի լույս, Ռուսաստան
7.35, 9.35 Ընտանեկան նորություններ
8.20, 10.20 Սեւով սպիտակի վրա
8.30 РТР-ի փոստը
9.20 Հեռուստատեսային ՀԱՄ. հերթապահ բաժանմունք
10.35 Մուլտսերիալ «Դե, սպասիր»
10.45 Մուլտսերիալ «Սեւ ծովահենը»
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.30 «Մարինա ռոշչա»
15.05 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.55 Սերիալ «Հարուստներն ու նշանավորները»
16.45 Երկու դաշնամուր
17.35 Իմ XX դարը
18.35 Անուշ լինի
19.25 Սերիալ «Փախստական միանձնուհինները»
20.25 Ինքդ քեզ ռեժիսոր
21.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
23.35 Հերթապահ բաժանմունք
00.35 Տղամարդը և կինը. Նադեժդա Բաբկինա
01.25 Կինոյի ժամ. Ելենա Սոլնցևայի և Ալեքսանդր Միխայլովը «Միայն մի հեռագիր» մելոդրամում

@rminco Global Telecommunications ԻՆՏԵՐՆԵՏ ծառայություններ «ԻՆՏԵՐՆԵՏ» սրճարանում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1283 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության 27. 06. 2000 Գինը՝ 100 դրամ